

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

editorial

τη Βενετία ταξίδεψε πριν από λίγες μέρες το "Μουσείο Τυπογραφίας" για να συμμετάσχει στις εργασίες του Διεθνούς Συνεδρίου αλλά και της Γενικής Συνέλευσης του Συνδέσμου Ευρωπαϊκών Μουσείων Τυπογραφίας (ΑΕΡΜ). Ήταν μια εξαιρετική ευκαιρία για το Μουσείο να εδραιώσει τη θέση του διεθνώς, ανάμεσα στα πιο αναγνωρισμένα αντίστοιχα μουσεία της Ευρώπης και του υπόλοιπου κόσμου και να παρουσιάσει τη μέχρι τώρα πορεία του. "Καρπός" αυτής της συνάντησης και των διεργασιών της ήταν η σημαντική για τα Χανιά απόφαση του Συνδέσμου, το Συνέδριο και η Συνέλευση του 2017 να πραγματοποιηθούν στα Χανιά, στο "Μουσείο Τυπογραφίας Γιάννη και Ελένης Γαρεδάκη".

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

σελ. 3 ~ Πολιτισμός

σελ. 4 - 5 ~ Βενετία:
Οδοιπορικό στο πλίκνο
της Ελληνικής Τυπογραφίας

σελ. 6 ~ Πολιτισμός

σελ. 8 ~ Συνέντευξη με τον Κώστα
Λειβαδά - Αφορμήσελ. 9 ~ Συνέντευξη με
τον Ιωσήφ Ιωσφιρίδη

σελ. 10 ~ Παιδότοπος

σελ. 11 ~ Πολιτισμός-
Σερφαρίσματα

σελ. 12 ~ Υγεία & Βότανα

No.483

Φανταστικό
μουσείοΠιέρο ντε λα Φραντσέσκα (Piero della Francesca),
"Η Παναγία λεχώνα" (Madonna del Parto), 1450, Μοντέρκι (κοντά στο Αρέτσο), Ιταλία.Επιμέλεια: ΜΙΧΑΛΗΣ ΧΑΤΖΗΔΑΚΗΣ
Ιστορικός Τέχνης - Αρχαιολόγος
Humboldt Universität zu Berlin
lastjudgment1540@hotmail.com

επίδοξος θηλυκός επισκέπτης του μικρού παρεκκλησίου στο ενοριακό νεκροταφείο της μικρής πόλης του Μοντέρκι, κοντά στο Αρέτσο, πληροφορείται από μια επεξηγηματική επιγραφή κατά την είσοδό του, ότι απαλλάσσεται από την κατάθεση του αντιτίμου του εισιτηρίου εάν καλύπτει την εξής προϋπόθεση: Δωρεάν είσοδος σε όσες βρίσκονται σε ενδιαφέρουσα!

Το μυστήριο που μοιάζει να καλύπτει αυτήν την άκρως ασυνήθιστη πρόσκληση, διαλευκαίνεται αμέσως μόλις η έγγυος επισκέπτης αντικρύσει το αριστούργημα του Πιέρο ντε λα Φραντσέσκα που κοσμεί το μουσείο του παρεκκλησίου της μικρής αυτής πόλης της Τοσκάνης.

Ακόμη και επί των ημερών μας πλήθος λεχώνων απ' όλες τις περιοχές της Ιταλίας κατακλύζουν το μέρος για να προσκυνήσουν και να λάβουν την ευλογία της Madonna del Parto.

Η αποσπασματικά σωζόμενη, φθαρμένη τοιογραφία προοριζόταν αρχικά για να στολίσει το βωμό του μικρού παρεκκλησίου. Βασισμένη σε μια ευφυή, όσο και απλή στη σύλληψή της ιδέα σε ό,τι αφορά τη σύνθεση, η νυπογραφία απεικονίζει την Παναγία σε ενδιαφέρουσα να ξεπροβάλλει μέσα από μία σκηνή, τη βελούδινη αυλαία της οποίας παραμερίζουν δύο άγγελοι που την πλαισιώνουν συμμετρικά και στον τρόπο απόδοσής τους αποτελούν, αφήνοντας κατά μέρος τις χρωματικές διαφορές, ακριβείς αντικαθρεφτισμούς ο ένας του άλλου.

Παράλληλα, οι θειικοί εντολοδόχοι καλούνται με το διαπεραστικό τους βλέμμα να στήσουν την οπτική γέφυρα με το θεατή, τη στιγμή που η Παναγία σε μια ενστικτώδη κίνηση που μοιάζει να προοικονομεί τα θεία Πάθη κατευθύνει το σκεπτικό, συνοφρυωμένο βλέμμα της προς τη φουσκωμένη της κοιλιά. Λουσιμένη στο φως του μακρύ γαλάζιου φορέματος, μέσα από τα ανοικτά κουμπιά του οποίου αφήνεται να διαφανεί η λευκή πουκαμισά, η νεαρή γυναίκα αγκαλιάζει με το δεξί χέρι την κοιλιά, αναπαύοντας το αριστερό σε μια ανατομικά δύσκαμπτη στάση στη μέση σε μια προσπάθεια να ευθυγραμμίσει το σώμα της, αντισταθμίζοντας το βάρος του μπηρικού φορτίου. Μονάχα το φωτιστέφανο που επιστέφει την περίτεχνα διατεταγμένη κόμη προδίδει τη θεία φύση της νεαρής κοπέλας της εποχής του καλλιτέχνη.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει το έργο και στον τομέα της εικονογραφίας, εκλαικίζοντας και μεταφράζοντας σε ένα δυτικότροπο ιδίωμα έναν εικονογραφικό τύπο που μας είναι ευρέως γνωστός από τη βυζαντινή τέχνη -και δη στην Κρήτη, όπως φανερώνει και η απεικόνιση του τοίχου του βωμού στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου στη Σκλαβοπούλα Σελίνου (γύρω στα 1290)- που παραθέτω ενδεικτικά εδώ (βλ. Εικ. 2) αυτόν της Παναγίας Πλατυτέρας ή Παναγίας Βλαχερνιώτισσας.

18/10

ΛΟΥΚΑΣ

19/10

ΚΛΕΟΠΑΤΡΑ

20/10

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ,

ΑΡΤΕΜΙΟΣ,

ΑΡΤΕΜΙΣ,

ΚΕΡΑΣΙΑ

21/10

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ,

ΣΟΚΡΑΤΗΣ

23/10

ΙΑΚΩΒΟΣ

Εβδομαδιαίο ένθετο
της εφημερίδας
"Χανιώτικα νέα"ΙΔΡΥΤΗΣ:
Γιάννης ΓαρεδάκηςΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΔΟΣΗΣ:
Έλια Κουμλί

ΡΕΠΟΡΤΑΖ:

Γιώργος Δρακάκης
Γιώργος Κώνστας
Γιάννης Λυβιάκης
Δημήτρης Μαριδάκης
Μανώλης Μαρκαντωνάκης
Γιάννα Μαρουλοσφιράκη
Μαρία Μυστακίδου
Γιώργος Σταυριανουδάκης
Ελένη Φουντουλάκη

ΣΥΝΕΡΓΑΤΕΣ:

Δημήτρης Δαμασκηνός
Βαγγέλης Κακατσάκης
Γιάννης Καλογερόπουλος
Ασπασία Κοκολογιάννη
Σάκης Κουβάτσος
Μανώλης Μανουσάκης
Φανή Μαραγκάκη
Μιχάλης Χατζηδάκης

ΣΧΕΔΙΑΣΗ:

Νίκος Κοσμάδης

ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΟ:

Γεωργία Αδικημενάκη
Δέσποινα Βάλλα
Νίκη Ξυφανταράκη
Ελένη Σταυρίδη

ΔΙΟΡΘΩΣΗ:

Βαγγέλης Βεργανελάκης
Νεκτάριος Κακατσάκης
Αντώνης Φραγκιαδάκης

ΕΛΕΝΗ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

ΣΤΗΝ ΠΥΛΗ ΣΑΜΠΙΟΝΑΡΑ

Στα χνάρια του Μινωικού πολιτισμού

■ Σήμερα στις 7 το απόγευμα τα εγκαίνια της έκθεσης με συμμετοχή 25 εικαστικών

Με στόχο την ευαισθητοποίηση για τη διάσωση και προβολή του Μινωικού Πολιτισμού, του πρώτου μεγάλου Ευρωπαϊκού πολιτισμού, παρουσιάζεται σήμερα Σάββατο στα Χανιά η έκθεση "Συνομιλώντας με τον Μινωικό Πολιτισμό". Τα εγκαίνια θα πραγματοποιηθούν στις 7μ.μ. στην Πύλη Σαμπιονάρα.

Η έκθεση περιλαμβάνει έργα από 25 εικαστικούς από την Κρήτη, την Ελλάδα, την Γερμανία και την Αμερική. Έργα ζωγραφικής, φωτογραφίες, κολάζ, κεραμική, αγάλματα, υφαντά, μεταλλοτεχνία, όλα εμπνευσμένα από τον Μινωικό πολιτισμό. Η έκθεση ήδη έχει παρουσιαστεί πριν ένα χρόνο στο Ηράκλειο. Φέτος παρουσιάστηκε σε Ρέθυμνο, Μάλια, Σπεία και ο κύκλος της περιοδείας κλείνει με 4ο σταθμό τα Χανιά.

Διοργανώνεται από τον ομώνυμο πολιτιστικό σύλλογο "Συνομιλώντας με τον Μινωικό Πολιτισμό" με συνδιοργανωτές την Περιφερειακή Ενότητα Χανίων και την Κ.Ε.Π.Π.Ε.Δ.Η.Χ. - Κ.Α.Μ. του Δήμου Χανίων και με την ευγενή πρόσκληση και χορηγία του ΤΕΙ Κρήτης. Είναι αφιερωμένη στη μνήμη του επίτιμου μέλους του συλλόγου κεραμίστα Χριστόφορου Σκλαβενίτη, που έζησε και εργάστηκε τα τελευταία 38 χρόνια της ζωής του στα Χανιά.

«Η έμπνευση είναι πάντα ο Μινωικός πολιτισμός. Αυτή η έκθεση έχει σκοπό να ευαισθητοποιήσει τους ντόπιους, τους Κρητικούς ότι βρισκόμαστε στην κοιτίδα του πρώτου μεγάλου, Ευρωπαϊκού πολιτισμού. Ζούμε εδώ και δεν το συνειδητοποιούμε, σε μια εποχή που δυστυχώς κυριαρχεί το σκότος αντί το φως στην ζωή των ανθρώπων, και η βαρβαρότητα αντί ο Πολιτισμός», ανέφερε στις "διαδρομές" η πρόεδρος του Συλλόγου "Συνομιλώντας με τον Μινωικό πολιτισμό", ψυχολόγος, ει-

καστικός, συγγραφέας Τερέζα Βαλαβάνη.

«Θεωρούμε ζωτικής σημασίας την προσπάθεια να διασώσουμε τον πολιτισμό μας. Σε αυτά τα χρόνια της βαθύτατης κρίσης με το να ασχοληθούμε εθελοντικά εκατοντάδες ώρες, προσφέροντας χρόνο και χρήμα από την τσέπη μας, όλο αυτό λειτούργησε θεραπευτικά για μας. Γι' αυτό θέλουμε η ομάδα να μεγαλώσει, να διευρυνθεί και να μας "αγκαλιάσει" όποιος Κρητικός, όποιος άνθρωπος νοιώθει ευαισθητοποιημένος. Μπορεί να ξεκινήσαμε από το Ηράκλειο της Κρήτης αλλά το πνεύμα μας είναι καθαρά ενωτικό. Μόνο μικρές ομάδες ανθρώπων που οδηγούνται από το πνεύμα και τον πολιτισμό μπορούν να αλλάξουν αυτόν τον τόπο» ανέφερε η κα Βα-

λαβάνη.

Ο Σύλλογος, αποτελείται από μια ομάδα καλλιτεχνών αλλά όπως σημείωσε η κα Βαλαβάνη «είναι ανοιχτός και για οποιοδήποτε άλλον. Έχουμε κοντά μας αρχαιολόγους, φιλόλογους, ιστορικούς, απλούς ανθρώπους που αγαπούν αυτόν τον τόπο και αυτόν τον Πολιτισμό». Μάλιστα όπως έκανε γνωστό, ήδη διοργανώνεται μια μεγάλη έκθεση για την επόμενη χρονιά με θέμα "Η Θάλασσα που μας ενώνει" που θα αφορά την θαλασσοκρατορία των Μινωιτών.

Παράλληλα ο Σύλλογος πραγματοποιεί ξηναγήσεις και ταξίδια σε αρχαιολογικούς τόπους όπως η Γαύδος, την οποία επισκέφθηκε τον περασμένο Αύγουστο. Επόμενος σταθμός η μινωική Σαντορίνη.

ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΣΤΑ ΧΑΝΙΑ

Στα εγκαίνια της έκθεσης σήμερα στις 7 το απόγευμα, θα μιλήσει η πρόεδρος του Συλλόγου Τερέζα Βαλαβάνη με θέμα "Γιατί συνομιλώντας με τον Μινωικό Πολιτισμό;". Θα χαιρετίσουν εκπρόσωποι της Περιφέρειας, του Δήμου Χανίων και του ΤΕΙ Κρήτης. Θα ακολουθήσει ομιλία του γλωσσολόγου δρ Γκάρεθ Όουενς, υπεύθυνου Erasmus, στα ΤΕΙ Κρήτης με θέμα "I-QE-KU-RJA=ΕΓΚΥΟΣ ΘΕΟΤΗΤΑ; ΜΙΝΩΙΚΗ ΑΣΤΑΡΤΗ; μια μινωική εφαρμογή για τον δίσκο της Φαιστού".

Επιπλέον ο ιατρός Κώστας Αρχοντάκης θα μιλήσει με θέμα "Αν καθώ ένα βράδι, μη ρωτήσεις τι έχω γίνει", για τη ζωή και το έργο του κεραμίστα-ποιητή Χριστόφορου Σκλαβενίτη-Χα-

ραλαμπί.

Ο συνθέτης Γιώργος Λουτσέτης θα παρουσιάσει την "Σουίτα για πιάνο - Συνομιλίες", η οποία γράφτηκε ειδικά για την πρώτη παρουσίαση της έκθεσης το Νοέμβριο του 2014 στην Βασιλική του Αγίου Μάρκου στο Ηράκλειο, πλαισιωμένη με άλλα μουσικά θέματα.

Επίσης, το Σάββατο 24 Οκτωβρίου από τις 10π.μ. έως 12μ. στον χώρο της έκθεσης η εικαστικός - συγγραφέας Ηλιάνα Μπάρδη διοργανώνει ανοιχτό εικαστικό εργαστήριο για παιδιά του δημοτικού και 12μ.-1μ.μ. θα παρουσιάσει στους γονείς και εκπαιδευτικούς το βιβλίο της "Ζωγραφίζοντας εξερευνώ την μινωική Κρήτη", εκδ. Καλειδοσκόπιο. Δηλώσεις συμμετοχής των παιδιών λόγω περιορισμού των θέσεων στο τηλ.: 6978-490032. Στις 6μ.μ. - 8μ.μ. οι κεραμίστρι Ασπασία Βασιλικάκη (Βερέκυνθος) και Μανούσος Χαλκιαδάκης (Παιδοχώρι) διοργανώνουν το εισαγωγικό εργαστήριο κεραμικής "Ανιχνεύοντας... τη μινωική γη" για τους φοιτητές των ΤΕΙ, κρατήσεις θέσεων στο τηλ. 6977-479717.

Η έκθεση θα παραμείνει ανοιχτή από σήμερα Σάββατο έως και την Κυριακή 1 Οκτωβρίου. Οι ώρες λειτουργίας θα είναι καθημερινά 10π.μ.-1μ.μ. και 6μ.μ.-10μ.μ. Πρωινές ώρες θα υπάρχει δυνατότητα εκπαιδευτικών επισκέψεων από παιδικούς σταθμούς, σχολεία δημοτικού και μαθητές Γυμνασίου και Λυκείου. Τηλ. Επικοινωνίας: 6934-712736.

ΣΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΖΩΗΣ

Εκδήλωση για την αστρονομία

Εκδήλωση για την αστρονομία θα πραγματοποιηθεί σήμερα Σάββατο στις 7:30μ.μ. στο Μουσείο Σχολικής Ζωής, στα Νεροκούρου.

Το πρόγραμμα της εκδήλωσης:

7:30μ.μ. Εξωπλανήτες: Χρ. Σωτηρόπουλος, 8μ.μ. Κίνηση Γης, Εποχές, Φεγγάρι, Παλίρροιας: Στ.Φραντζεσκάκης, 8:30μ.μ. Αποστάσεις Ηλιακού Συστήματος κ Αστεριών: Δ. Νικολαΐδης, 9μ.μ. Αστρονομία και Όραση: Η. Αμπατζίδης,

9:30μ.μ. Αστροπαρατήρηση - Ουρανογραφία: Μέλη ΣΦΑΚ. Η εκδήλωση πραγματοποιείται στο πλαίσιο δράσεων που διοργανώνονται στο Μουσείο Σχολικής Ζωής του Δήμου Χανίων, στα Νεροκούρου, από τον Δήμο Χανίων σε συνεργασία με τον Σύλλογο Φίλων Μουσείου Σχολικής Ζωής και τον Σύλλογο Φίλων Αστρονομίας Κρήτης, με αφορμή την ανακήρυξη του 2015 από τον ΟΗΕ σε "Διεθνές Έτος Φωτός και Τεχνολογιών με βάση το Φως".

ΜΕ ΘΕΜΑ ΤΗΝ "ΠΙΣΤΗ"

Εκθεση φωτογραφίας

Φωτογραφική έκθεση με τίτλο "Photometria Awards 2015, Faith", η οποία αποτελείται από τις 25 καλύτερες φωτογραφίες με θέμα την "Πίστη" που επιλέχθηκαν από την κριτική επιτροπή του "Photometria Festival 2015" διοργανώνουν η Λέσχη Φωτογραφίας και Κινηματογράφου Χανίων, ο Ιστοπλοϊκός Όμιλος Χανίων και το Photometria Festival. Τα εγκαίνια θα γίνουν την Τρίτη 20 Οκτωβρίου στις 8μ.μ., στο Νεώριο Μόρο.

Η έκθεση θα παραμείνει ανοιχτή στο κοινό μέχρι και την Κυριακή 25 Οκτωβρίου και κατά τις ώρες 10π.μ.-10μ.μ.

ΦΕΣΤΙΒΑΛ ΣΤΟ ΞΑΜΟΥΔΟΧΩΡΙ

"Οι Μακεδόνες στο χωριό μου"

Με τίτλο "Οι Μακεδόνες στο χωριό μου" θα πραγματοποιηθεί σήμερα στο Ξαμουδοχώρι Δήμου Πλατανιά ένα ημερήσιο μουσικοχορευτικό φεστιβάλ, με παραδοσιακούς μουσικούς από τη Μακεδονία. Την εκδήλωση διοργανώνει ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ξαμουδοχωρίου με συνδιοργανωτή τον Δήμο Πλατανιά. Στις 1μ.μ. θα γίνει σεμινάριο χορών από εκπροσώπους της Μακεδονίας (συμμετοχές στο τηλ. 6973306312) και στις 4μ.μ. θα πραγματοποιηθεί παραδοσιακό μακεδονικό γλέντι.

ΣΤΟ Κ.Α.Μ.

Ρεσιτάλ πιάνου στη μνήμη Αλίκης Βατικιώτη

Το Κέντρο Αρχιτεκτονικής Μεσογείου τιμώντας τη μνήμη της Αλίκης Βατικιώτη, διακεκριμένης Χανιώτισσας πιανίστριας και δωρήτριας του Κ.Α.Μ., προσφέρει στο χανιώτικο κοινό ένα ρεσιτάλ πιάνου της Μαρίας Ευστρατιάδη, αναγνωρισμένης σολίστ και μαθήτριας

της Αλίκης Βατικιώτη, αύριο Κυριακή στις 9μ.μ. Το ρεσιτάλ περιλαμβάνει δύο σονάτες του W. A. Mozart: Σονάτα KV 332 & Σονάτα KV 333 και R. Schumann: Carnaval op. 9.

Η είσοδος είναι ελεύθερη.

ΓΙΑ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΟΥ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΜΟΥΣΕΙΩΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ

Βενετία: Οδοιπορικό στο λίκνο της Ελληνικής Τυπογραφίας

■ Στο Μουσείο Τυπογραφίας στα Χανιά το Διεθνές Συνέδριο ΑΕΡΜ του 2017

ΕΛΙΑ ΚΟΥΜΛΗ

Λίκνο της ελληνικής τυπογραφίας κατά τον 15ο και 16ο αιώνα θεωρείται η Βενετία, καθώς εκεί τυπώθηκαν οι περισσότερες αλλά και κάποιες από τις καλύτερες ελληνικές εκδόσεις της περιόδου της Αναγέννησης. Η Αλωση της Πόλης και οι στενοί δεσμοί της Γαληνοτάτης με την Κρήτη ήταν παράγοντες καθοριστικοί για τη συγκέντρωση Ελλήνων λογίων στην Ιταλία, γεγονός που με τη σειρά του οδήγησε στην έκδοση βιβλίων στα ελληνικά, τη δεύτερη γραφή, μετά τα λατινικά, που χρησιμοποιήθηκε στην τυπογραφία.

να ταξίδι λοιπόν στη Βενετία για το ετήσιο συνέδριο του Συνδέσμου Μουσείων Τυπογραφίας όλης της Ευρώπης ήταν μια εξαιρετική ευκαιρία για το δικό μας Μουσείο Τυπογραφίας να εδραιώσει τη θέση του διεθνώς, ανάμεσα στα πιο αναγνωρισμένα μουσεία του κόσμου και να παρουσιάσει τη μέχρι τώρα πορεία του. Μια δυνατότητα δικτύωσης με τους ανθρώπους των μουσείων και τυπογραφικών συλλογών, ανταλλαγής απόψεων και ουσιαστικής συζήτησης για τις προδοκίες που όλοι έχουμε για το μέλλον. Ιδίως τώρα που η πρόοδος της τεχνολογίας αυξάνει τη μουσειακή αξία των τυπογραφικών συλλογών, κάτι που είναι εμφανές και στην αυξημένη επισκεψιμότητα στα αντίστοιχα μουσεία διεθνώς.

Ήταν όμως επίσης ευκαιρία για μια ακόμα περιήγηση στην ιστορία της τέχνης που άλλαξε τον κόσμο, στα ίδια σοκάκια και κανάλια της Βενετίας, όπου σπουδαίοι λόγιοι τυπογράφοι, όπως ο Άλδος Μανούτιος και οι Κρήτες Ζαχαρίας Καλλιέργης και Μάρκος Μουσούρος χάρασαν -κυριολεκτικά και μεταφορικά- με τα ελληνικά τους τυπογραφικά στοιχεία, μια νέα σελίδα στην ιστορία των ελληνικών γραμμάτων.

Το διεθνές συνέδριο του Συνδέσμου Ευρωπαϊκών Μουσείων Τυπογραφίας (Association of European Printing Museums - ΑΕΡΜ) πραγματοποιήθηκε την Παρασκευή 2 Οκτωβρίου 2015 στην "Tipoteca Italiana", στην Cornuda, στην ευρύτερη περιοχή της Βενετίας. Την επόμενη μέρα έγινε η Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου, στον οποίο είναι μέλος το Μουσείο Τυπογραφίας.

Ήταν η δεύτερη συμμετοχή του Μουσείου στη Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου -μετά το 2012- που πραγματοποιήθηκε στο "Musée de l'Imprimerie" στη Λυών. Η επόμενη συνέλευση θα γίνει το 2016 στο "Steendrukmuseum" στην Ολλανδία, ενώ το διεθνές συνέδριο και η γενική συνέλευση του 2017 θα πραγματοποιηθούν στα Χανιά, στο "Μουσείο Τυπογραφίας Γιάννη και Ελένης Γαρεδάκη".

Θα είναι μία ακόμα ευκαιρία άνθρωποι των γραμμάτων και της Ιστορίας, της Τυπογραφίας και των γραφικών τεχνών από όλο τον κόσμο να συναντηθούν και να συζητήσουν για θέματα που αφορούν την ιστορία, τις πτυχές, το παρόν και το μέλλον της Τυπογραφίας και παράλληλα να γνωρίσουν τις ομορφίες της πόλης μας.

Εναρξη του Συνεδρίου του Συνδέσμου Ευρωπαϊκών Μουσείων Τυπογραφίας. Από αριστερά ο πρόεδρος του Συνδέσμου Alan Marshal, ο ιδρυτής της Tipoteca Italiana Silvio Antiga και ο συντονιστής του συνεδρίου Sandro Berra.

Η παρουσίαση του Μουσείου Τυπογραφίας "έκλεισε" τις εργασίες του συνεδρίου, αφήνοντας ως τελευταία εντύπωση την έκθεση αφίσας που φιλοξενείται στο αμφιθέατρο του μουσείου ακόμα και κατά τη διάρκεια της συζήτησης που ακολούθησε.

Η "Tipoteca Italiana", στην Cornuda της Ιταλίας, συγκεντρώνει στη συλλογή της τους τυπογραφικούς θησαυρούς της Ιταλικής - Ενετικής κληρονομιάς.

Η "TIPOTECA ITALIANA"

Η "Tipoteca Italiana" είναι ένα ινστιτούτο που ιδρύθηκε πριν από είκοσι χρόνια στην Cornuda για τον ίδιο ακριβώς λόγο που δημιουργήθηκε και το Μουσείο Τυπογραφίας στα Χανιά. Για να κρατήσει ζωντανή την τέχνη, τα μηχανήματα και τα εργαλεία της τυπογραφίας. Πρόκειται για μία ιδιωτική πρωτοβουλία των αδερφών Antiga και του τυπογραφείου "Grafiche Antiga" και λειτουργεί ως μουσείο από το 2002.

Στον σύντομο χαιρετισμό του στο συνέδριο, ο ιδρυτής του μουσείου Silvio Antiga τόνισε ότι «όταν κοιτάζεις μια τυπογραφική δουλειά κοιτάζεις την ίδια την ιστορία» ενώ επεσήμανε ότι η ίδρυση της Tipoteca έβαλε την Cornuda στον χάρτη των ιταλικών προορισμών για ανθρώπους που ασχολούνται με την τυπογραφία, την ιστορία και τις γραφικές τέχνες, μετά τη Βενετία, τη Ρώμη και τη Φλωρεντία.

ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

Θέμα του συνεδρίου "Η σημασία των τυπογραφικών συλλογών για τους σχεδιαστές του σήμερα", με ομιλητές διακεκριμένους καθηγητές τυπογραφίας και γραφικών τεχνών από πανεπιστήμια της Ιταλίας, της Γερμανίας και της Μ. Βρετανίας αλλά και εκπρόσωπους μουσείων τυπογραφίας από όλη την Ευρώπη.

«Οι σύγχρονοι σχεδιαστές - γραφίστες δεν εμβαθύνουν και πολύ στην ιστορία της τυπογραφίας. Συνήθως αρχίζουν να κοιτάνε τους τελευταίους έξι μήνες. Ίσως προχωρήσουν στα τελευταία έξι χρόνια και μόνο λίγοι θα αναζητήσουν την αφετηρία της τέχνης τους, σχεδόν εξακόσια χρόνια πριν. Γι' αυτούς τους ανθρώπους, τα Μουσεία Τυπογραφίας αποτελούν ανεκτίμητη πηγή γνώσης και τεχνογνωσίας» τόνισε ο πρόεδρος του Συν-

Οι σύνεδροι - εκπρόσωποι μουσείων Τυπογραφίας από όλο τον κόσμο στην Tipoteca Italiana. Η αντίστοιχη συνάντηση του 2017 θα γίνει στα Χανιά, στο "Μουσείο Τυπογραφίας".

Τα μηχανήματα και η ιστορία της ιταλικής τυπογραφίας "ξεδιπλώνονται" στις αίθουσες του μουσείου Tipoteca, που έβαλε στο χάρτη του τυπογραφικού τουρισμού την πόλη της Cornuda.

Προς αναζήτηση του Fontazione Querini Stampalia στα σοκάκια και τα κανάλια της "Γαλινωτάτης".

Το παλάτι της οικογένειας Querini που φιλοξενεί το Fontazione Querini Stampalia.

δέσμου Ευρωπαϊκών Μουσείων Τυπογραφίας Alan Marshal. Ακολούθησαν ομιλίες σχετικά με νέες μελέτες για τα ενετικά τυπογραφικά στοιχεία του 15ου αιώνα, για την ποικιλομορφία των γραμματοσειρών της Αναγέννησης αλλά και την αναβίωση εκπληκτικών μεταλλικών γραμματοσειρών του παρελθόντος σε ψηφιακή μορφή. Παράλληλα, έγινε αναφορά στο πώς οι τυπογραφικές συλλογές - μουσεία μεγάλων πανεπιστημίων χρησιμοποιούνται ως εργαλεία διδασκαλίας, έρευνας και πρακτικής για την εξέλιξη της γραφής, της τυπογραφίας αλλά και της οπτικής επικοινωνίας.

Αξίζει να σημειωθεί ότι στο συνέδριο συμμετείχαν 60 μουσεία και ερευνητές, ιστορικοί, τυπογράφοι, σχεδιαστές - γραφίστες από δώδεκα χώρες και από κάθε άκρη της γης (Ευρώπη, Ηνωμένες Πολιτείες, Νέα Ζηλανδία, Αργεντινή), επιβεβαιώνοντας το διεθνές κύρος του Συνδέσμου ως ένας φορέας που στόχο έχει την ανταλλαγή γνώσεων, απόψεων, τεχνολογίας και πόρων μεταξύ οργανισμών και ανθρώπων με ενδιαφέρον για την τυπογραφία και την ιστορία της.

Το Μουσείο Τυπογραφίας είχε την ευκαιρία να παρουσιάσει τις δράσεις του, ιδίως τον Διεθνή Διαγωνισμό Αφίσας για την Τυπογραφία που έχει καθιερώσει τα τελευταία δύο χρόνια, καθώς σχετιζόταν άμεσα με το θέμα του συνεδρίου.

ΔΙΑΤΗΡΗΣΗ ΜΝΗΜΗΣ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΓΝΩΣΙΑΣ

Την επόμενη μέρα πραγματοποιήθηκε η Γενική Συνέλευση του Συνδέσμου Ευρωπαϊκών Μουσείων Τυπογραφίας (AEPM) με την συμμετοχή εκπροσώπων μουσείων και τυπογραφικών συλλογών από όλη την Ευρώπη. Μεταξύ των θεμάτων που συζητήθηκαν ήταν ο προβληματισμός που έχει προκύψει από το γεγονός ότι στοιχειοθέτες, λινοτύπες, τυπογράφοι και άλλοι εξειδικευμένοι τεχνικοί γερνάνε. Ακόμα και αν τα μουσεία διατηρούν τα παλιά μηχανήματα, εάν δεν γίνουν προσπάθειες για τη μετάδοση της γνώσης τους στη νέα γενιά, αυτή η γνώση σιγά-σιγά θα χαθεί.

Μία λύση που προτάθηκε ήταν η καθιέρωση επιδοτούμενων σεμιναρίων, που θα έδιναν τη δυνατότητα σε νέους τεχνίτες να εξειδικεύονται στις παλιές τεχνικές μέσα στα μουσεία αλλά και να ανταλλάσσουν τεχνολογία επισκεπτόμενοι και άλλα μουσεία του δικτύου.

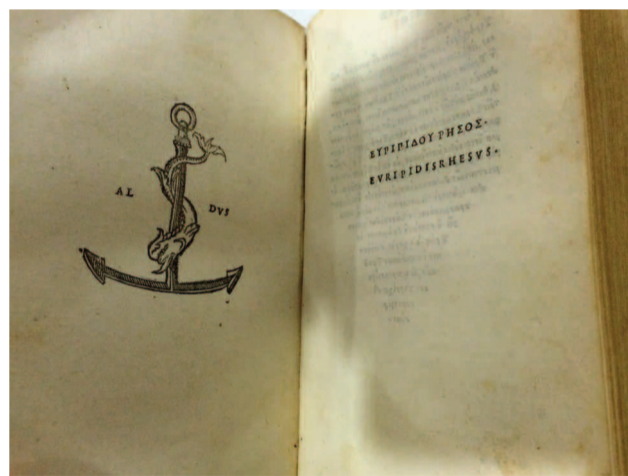
Όπως ήταν αναμενόμενο, το μεγαλύτερο πρόβλημα όλων των μουσείων ήταν η εξασφάλιση χρηματοδότησης που θα τους επιτρέψει να πραγματοποιούν τον κοινό τους στόχο, τη διατήρηση, τη μετάδοση και την ερμηνεία όλων των τρόπων με τους οποίους η τυπογραφία και οι γραφικές τέχνες έχουν συμβάλει στη διάδοση της γνώσης και την πρόοδο των κοινωνιών.

ΟΙ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΟΙ ΘΗΣΑΥΡΟΙ ΤΗΣ ΒΕΝΕΤΙΑΣ

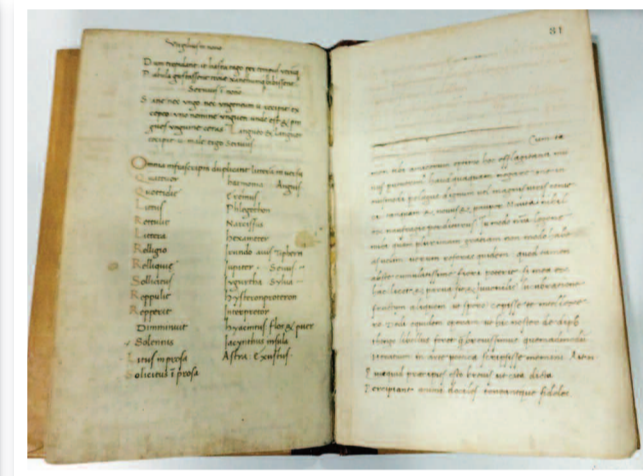
Αμέσως μετά την ολοκλήρωση της συνέλευσης, ακολούθησε μία μικρή εκδρομή στη Βενετία, για την επίσκεψη ενός πραγματικού θησαυροφυλακίου γνώσης, του "Fondazione Querini Stampalia".

Το Ινστιτούτο Querini Stampalia θεωρείται ένα από τα πιο ενδιαφέροντα πνευματικά κέντρα της Βενετίας. Η ιστορία του συνδέεται με την οικογένεια Querini και ιδίως με το τελευταίο της μέλος, τον κόμη Τζιοβάνι, ο οποίος το 1868 κληροδότησε όλη την περιουσία της οικογένειάς του (ακίνητα, προσωπικά αντικείμενα, βιβλία, έργα τέχνης και άλλα πολύτιμα αντικείμενα) στη Βενετία για δημόσια χρήση.

Μετά τον θάνατό του το 1869 το παλάτι του στέγασε το Ινστιτούτο, το οποίο περιλαμβάνει βιβλιοθήκη, μουσείο και έναν χώρο για εκθέσεις και πολιτιστικές δραστηριότητες.

Εργα του Ευριπίδη στα ελληνικά, με την τυπογραφική σφραγίδα του Αλδου Μανούτιου. Στο τυπογραφείο του ο Αλδος είχε προσλάβει Κρητικούς λόγιους για να σελιδοποιούν και να επιμελούνται χειρόγραφα, καθώς και για να δειγματίσουν καλλιγραφικές ελληνικές γραμματοσειρές.

Το πολύτιμο, μοναδικό χειρόγραφο του λόγιου, εκδότη και τυπογράφου Αλδου Μανούτιου.

Μόνο για λίγο οι πολύτιμες εκδόσεις του Ινστιτούτου βγήκαν από τις προστατευμένες προθήκες τους για να μπορέσουμε να τις απολαύσουμε από κοντά.

Περισσότερες πληροφορίες για το Συνέδριο και τις δράσεις του AEPM, για την "Tipoteca Italiana" και το "Fondazione Querini Stampalia" μπορείτε να βρείτε να: www.aepm.eu • www.tipoteca.it www.querinistampalia.org

Η βιβλιοθήκη του Ινστιτούτου περιλαμβάνει 370 χιλιάδες τίτλους, συμβεβληματομένους του αρχικού πυρήνα της συλλογής που περιέχει οικογενειακά έγγραφα, χειρόγραφα, αρχέτυπα, έγγραφα του 16ου αιώνα, χάρτες κ.λπ. Όπως επεσήμανε μία από τις βιβλιοθηκονόμους του Ινστιτούτου, η οικογένεια συγκέντρωνε βιβλία από τον 18ο αιώνα, κάτι που ήδη θεωρούνταν σημαντική επένδυση.

Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η συλλογή σπάνιων εκδόσεων της βιβλιοθήκης περιλαμβάνει 1617 βιβλία που τυπώθηκαν τον 16ο αιώνα, 1300 χειρόγραφα, 355 γεωγραφικούς και αρχαίους χάρτες και 100 αρχέτυπα, εκδόσεις δηλαδή που τυπώθηκαν πριν το 1500 μ.Χ.

ΤΟ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΟ ΤΟΥ ΑΛΔΟΥ ΜΑΝΟΥΤΙΟΥ

Εξέχουσα θέση έχει το μοναδικό σωζόμενο χειρόγραφο του σπουδαίου λόγιου και εκδότη Αλδου Μανούτιου (1449 - 1515) για την ελληνική γραμματική, από το οποίο προέρχονται οι πλάγιοι χαρακτήρες των γραμματοσειρών, τα λεγόμενα italics. Ο ίδιος ο Μανούτιος είχε ζητήσει όλα τα χειρόγραφα του να καταστραφούν μετά τον θάνατό του και είναι άγνωστο πώς το συγκεκριμένο χειρόγραφο βιβλίο διασώθηκε.

Ειδική μνεία στον Αλδο Μανούτιο κάνει ο Γ. Ματθιόπουλος στο "Ανθολόγιο Ελληνικής Τυπογραφίας" (Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Κρήτης): «Η μεγάλη επιτυχία του Αλδου στην κυκλοφορία υποδειγματικών εκδόσεων της ελληνορωμαϊκής γραμματείας υπήρξε καθοριστική για τη διάδοση του αναγεννησιακού Ανθρωπισμού στη Βόρεια Ευρώπη. Η εικοσάχρονη παρουσία του Αλδου άλλαξε σημαντικά την τυπογραφική τέχνη και εδραίωσε την αισθητική της Αναγέννησης στον τρόπο που σχεδιάζονταν τα βιβλία. Όταν ο Αλδος πέθανε, τον Φεβρουάριο του 1515, ο πνευματικός κόσμος της Δύσης στερήθηκε τον κυριότερο και αξιότερο εκπρόσωπο της διάδοσης της ελληνικής σκέψης μέσω της τυπογραφίας».

Αξίζει, τέλος, να σημειωθεί ότι την εκδοτική δραστηριότητα του Αλδου ακολούθησαν και άλλα τυπογραφεία Ελλήνων και Ενετών, καθιστώντας τη Βενετία ως το κυριότερο εκδοτικό κέντρο για τις ανάγκες των Ελλήνων έως τα μέσα του 19ου αιώνα.

Το 2015 συμπληρώθηκαν πεντακόσια χρόνια από τον θάνατο του Μανούτιου, γεγονός που γιορτάζεται με διάφορες δράσεις και εκδηλώσεις σε όλη τη Βενετία.

ΣΤΗΝ ΚΡΗΤΗ

Ζητούμενο η τεκμηρίωση της βιομηχανικής κληρονομιάς

■ Επιστημονικές σε συνέδριο στο Κ.Α.Μ.

ΕΛΕΝΗ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

Ζητούμενο παραμένει η έρευνα και η τεκμηρίωση της βιομηχανικής κληρονομιάς στην Κρήτη, που μέχρι σήμερα δεν έχει προχωρήσει στο νησί σε σχέση με βιομηχανικές περιοχές της υπόλοιπης Ελλάδας, όπως επισημάνθηκε στο διήμερο συνέδριο “Βιομηχανική Κληρονομιά στην Ελλάδα, 1980-2015 Διάσωση - Έρευνα - Εκπαίδευση” που ξεκίνησε χθες και συνεχίζεται σήμερα με ενδιαφέρουσες εισηγήσεις στο Κ.Α.Μ. Το συνέδριο γίνεται στο πλαίσιο εορτασμού του Έτους Βιομηχανικής Κληρονομιάς.

τόχος του συνεδρίου είναι η ανάδειξη της βιομηχανικής κληρονομιάς, η παρουσίαση των ενεργειών και των ερευνών που έχουν γίνει για την προστασία της βιομηχανικής κληρονομιάς στην Ελλάδα την 35ετία 1980-2015 όπως ανέφερε η επικ. καθηγήτρια Πολυτεχνείου Κρήτης, πρόεδρος Κ.Α.Μ., και μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου Αμαλία Κωτσάκη.

«Στην Κρήτη η έρευνα για τη βιομηχανική κληρονομιά δεν έχει προχωρήσει, είναι λίγο πίσω. Βέβαια η Κρήτη, δεν έχει πολύ σημαντική βιομηχανική κληρονομιά σε σχέση με άλλες πόλεις της Ελλάδας όπως η Νάουσα, η

Καβάλα, ο Βόλος. Ίσως γι' αυτό εδώ η έρευνα έχει πάει πιο αργά. Και βέβαια δεν έχουν γίνει οι αντίστοιχες έρευνες που θα αναδείξουν αυτό που ήδη υπάρχει» επισήμανε η κα Κωτσάκη η οποία μίλησε για «τα αγροτοβιομηχανικά κτηριακά κατάλοιπα. Συζεύξεις, δίκτυα και προοπτικές».

«Αν και έχουμε κάνει αρκετή πρόοδο δηλαδή έχουμε βάσεις δεδομένων, χαρτογραφήσεις της βιομηχανικής κληρονομιάς, καινούργια μουσεία, αριθμό νέων ερευνητών, ακόμη χρειάζεται πολλή δουλειά. Έχουμε πολλές κατακτήσεις αλλά και απώλειες σε μεγάλα βιομηχανικά συγκροτήματα όπως οι εγκατα-

Η κα Παπαστεφανάκη.

Η κα Κωτσάκη.

στάσεις των Λιπασμάτων στη Δραπετσώνα του Πειραιά» τόνισε η επικ. καθηγήτρια Πανεπιστημίου Ιωαννίνων, και μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής του Συνεδρίου, Λήδα Παπαστεφανάκη η οποία μίλησε για τη “βιομηχανική κληρονομιά στην Ελλάδα (1980-2015): Κατακτήσεις, απώλειες, προοπτικές”.

Χαιρετισμό κατά την έναρξη του Συνεδρίου απεύθυναν ο δήμαρχος Χανίων Τάσος Βάμβουκας και ο κοσμητορας Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πολυτεχνείου Κρήτης, Κωνσταντίνος Προβιδάκης. Κατά την πρωινή συνεδρία συζητήθηκε η βιομηχανική κληρονομιά στην ακαδημαϊκή έρευνα και εκπαίδευση ενώ κατά την απογευματινή η διάσωση, προστασία και ανάδειξη βιομηχανικών μνημείων

καθώς και οι προοπτικές για το μέλλον.

Ακολούθησε, προβολή του ντοκιμαντέρ “ΑΒΕΑ. Ο Πηγμένος Χρόνος” (ιστορικό κτήριο της Ανώνυμης Βιομηχανικής Εταιρείας λαδιού “Ανατολή” στα Χανιά), 27', 2001, σε σκηνοθεσία του Στ. Ψυλλάκη.

Το συνέδριο διοργανώνουν η Διεθνής Επιτροπή για την Διατήρηση Κληρονομιάς TICCIH- Ελληνικό τμήμα, το Διεθνές Συμβούλιο Μνημείων και Τοποθεσιών ICOMOS- Ελληνικό τμήμα, Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Εθνικού Μετσοβίου Πολυτεχνείου, Εργαστήριο Ιστορίας και Θεωρίας Αρχιτεκτονικής, Σχολή Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πολυτεχνείου Κρήτης.

ΤΟ ΣΗΜΕΡΙΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ

ΠΡΩΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Η βιομηχανική κληρονομιά στην Κρήτη
Α. Τεκμηρίωση
Συντονίζει: Αλέξανδρος Βαζάκας
10:00-10:15 Μανώλης Δρακάκης
“Καστρινοί βιομήχανοι”: Οι απαρχές 1880-1913
10:15-10:30 Ευάγγελος Χαριτόπουλος
Ο βιομηχανικός σιδηρόδρομος Ηρακλείου
10:30-14:00 Ανακοινώσεις του Εργαστηρίου Ιστορίας & Θεωρίας της Αρχιτεκτονικής της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πολυτεχνείου Κρήτης, Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα “Ολοκληρωμένη προστασία ιστορικού δομημένου περιβάλλοντος με προηγμένες τεχνολογίες και υλικά”

Συντονίζει: Μαρία Μανδαλάκη
10:30-10:45 Αμαλία Κωτσάκη
“Η βιομηχανική κληρονομιά στα μεταπτυχιακά και την έρευνα της Σχολής Αρχιτεκτόνων Μηχανικών Πολυτεχνείου Κρήτης, Εργαστήριο Ιστορίας & Θεωρίας Αρχιτεκτονικής”
1. Ζητήματα καταγραφής και τεκμηρίωσης
10:45-11:00 Πατρίτσια Γεωργακάκη
Ιστορικές βιομηχανίες και βιοτεχνίες των Χανίων, 1865-1970. Ζητήματα καταγραφής και τεκμηρίωσης

11:00-11:15 Χαράλαμπος Μουδατσάκης
Τα βιομηχανικά κτήρια της Ανατολικής Κρήτης. Ζητήματα καταγραφής και τεκμηρίωσης
11:15-11:30 Ιωάννα Μαρκοπούλου
Τα σαπωνοποιεία της Δυτικής Κρήτης. Ζητήματα καταγραφής και τεκμηρίωσης
11:30-11:45 Συζήτηση

11:45-12:00 Διάλειμμα
2. Ιστορικά βιομηχανικά κτίρια στην Κρήτη. Δίκτυα και οικιστικά πλέγματα
Συντονίζει: Αμαλία Κωτσάκη
12:00-12:15 Μελομένη Βαρδάκη
Τα ελαιτριβεία στο οικιστικό πλέγμα του οικισμού Μαρουλάς Ρεθύμνης
12:15-12:30 Σοφία Λούσα
Πυθαρούλια Μαργαριτών Ρεθύμνου. Το δίκτυο εργαστηρίων κεραμικής ως παράγων μεταβλη-

τότητας του οικιστικού πλέγματος
12:30-12:45 Εμμανουέλλα Καραγιαννάκη - Σοφία Τζανάκη - Γιώργος Ψαράκης
Η βιομηχανία ως μοχλός παραγωγής αστικού χώρου. Το παράδειγμα των Ταμπακαριών στα Χανιά
12:45-13:00 Κική Βακάλογλου - Αναστασία Ρεθυμιωτάκη
Το δίκτυο των φάρων στην Κρήτη κατά τον 19ο αι. μέχρι τις αρχές του 20ού αι. Ζητήματα τεχνολογίας και τυπολογίας
13:00-13:15 Μιχάλης Νευραδάκης
Οι απαρχές της τυπογραφίας στο οικιστικό πλέγμα των Χανίων. Η ιστορία του Τυπογραφείου του Στυλιανού Ξανθουδάκη ως μέσον ανάγνωσης της ιστορίας της πόλης
13:15-14:00 Συζήτηση

ΑΠΟΓΕΥΜΑΤΙΝΗ ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Η βιομηχανική κληρονομιά στην Κρήτη
Β. Επανάχρηση
Συντονίζει: Ευάγγελος Χαριτόπουλος
18:00-18:15 Αλέξανδρος Βαζάκας - Μαρία Μανδαλάκη
Μοντέρνα βιομηχανική αρχιτεκτονική στην Κρήτη. Η επανάχρηση του μικρού υδροηλεκτρικού σταθμού (ΜΥΗΣ) στη λίμνη Αγυιάς Χανίων
18:15-18:30 Γιώργος Πετράκης
Μετατροπή του βιομηχανικού συγκροτήματος ΑΘΗΝΑ στο λιμάνι Ηρακλείου σε συγκρότημα πολλαπλών χρήσεων
18:30-18:45 Οδυσσέας Σγουρός
Ανασυνθέσεις και νέες χρήσεις: Τα πολύτροπα εργαλεία της μνήμης απέναντι στους μηχανισμούς της φθοράς και της λήθης. Ο μακρόχρονος αγώνας για τη διάσωση και ανάδειξη των κυλινδρόμυλων Καστρινάκη στο λιμάνι Ηρακλείου
18:45-19:00 Οδυσσέας Σγουρός
Μετατροπή παλαιού ελαιουργείου ΑΡΧΑΥΛΗ στην Κριτσά Λασιθίου σε χώρο πολλαπλών χρήσεων

Από το διήμερο συνέδριο “Βιομηχανική Κληρονομιά στην Ελλάδα, 1980-2015 Διάσωση - Έρευνα - Εκπαίδευση” που ξεκίνησε χθες και συνεχίζεται σήμερα με ενδιαφέρουσες εισηγήσεις στο Κ.Α.Μ.

Εκθεση φωτογραφίας για τα Ταμπακαριά

Παράλληλα, έκθεση φωτογραφίας του Τάκη Παπάζογλου με θέμα: “Ταμπακαριά: ανάμεσα στη μνήμη και τη λήθη” πραγματοποιείται στο Κέντρο Αρχιτεκτονικής της Μεσογείου (Κ.Α.Μ.) έως τις 15 Νοεμβρίου.

• Οι ώρες λειτουργίας της έκθεσης είναι από 10 το πρωί έως 2 το μεσημέρι και από 6 το απόγευμα έως 9 το βράδυ.

Η έκθεση εντάσσεται στον κύκλο εκδηλώσεων που οργανώνει η Κ.Ε.Π.Π.Ε.Δ.Η.Χ. - Κ.Α.Μ. για τον εορτασμό του Ευρωπαϊκού Έτους Βιομηχανικής Κληρονομιάς, που πραγματοποιούνται στους χώρους του Κ.Α.Μ. και προσεγγίζει με τρόπο υπερβατικό τα εναπομείναντα στοιχεία του βιομηχανικού αυτού μνημείου όπως σώζονται σήμερα, μέσα από συνδηλώσεις και υπαινιγμούς, που παραπέμπουν στο όνειρο και στον μύθο.

Πρόγραμμα στήριξης φοιτητών
"κοντά στους νέους". Περισσότερα από
33.000 δωρεάν εισιτήρια σε 750 φοιτητές.

ΤΟ ΚΑΛΥΤΕΡΟ ΤΑΞΙΔΙ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΣΟΥ ΞΕΚΙΝΑΕΙ ΤΩΡΑ

Για 3η συνεχή χρονιά, στηρίζουμε τους νέους φοιτητές της χώρας μας, με το πρόγραμμα **"κοντά στους νέους"**. Μέχρι σήμερα έχουμε προσφέρει περισσότερα από 22.000 εισιτήρια* σε 500 πρωτοετείς φοιτητές, μέχρι το τέλος των σπουδών τους. Συνεχίζουμε να ταξιδεύουμε μέχρι τα νησιά των άγονων γραμμών, με τα αεροσκάφη της Aegean και της Olympic Air, για να μπορούν οι φοιτητές, να επιστρέφουν συχνότερα στο σπίτι και στα αγαπημένα τους πρόσωπα, από τον τόπο των σπουδών τους.

www.kontastousneous.gr

ΥΠΟΒΟΛΗ ΑΙΤΗΣΕΩΝ: 28/09-30/10

*Δίκτυο Aegean και Olympic air

#konta
stous
neous

 AEGEAN

ΚΟΝΤΑ ΣΤΟΥΣ ΝΕΟΥΣ
Πρόγραμμα Στήριξης Φοιτητών

ΓΙΑΝΝΗΣ
ΛΥΒΙΑΚΗΣ

ΚΩΣΤΑΣ ΛΕΙΒΑΔΑΣ

Δεκαοκτώ χρόνια δρόμος

■ Ο τραγουδοποιός μιλά στις “διαδρομές” με αφορμή την κυκλοφορία του πρώτου συλλεκτικού του δίσκου

«Μιλώ με τραγούδια και χάνομαι εκεί που οι άγιοι των δρόμων διαβάζουν μια ευχή στα μαύρα νερά, στην ψεύτρα φωτιά κρατήσου απ’ τη στάχτη του ονείρου»

Κώστας Λειβαδάς

να μαγευτικό μουσικό ταξίδι σε χρόνους, τόπους, εποχές και ανθρώπους συντελείται μέσα από το πρώτο συλλεκτικό άλμπουμ (cd) του Κώστα Λειβαδά με τίτλο: “18 χρόνια δρόμος” που μόλις κυκλοφόρησε.

Το διπλό αυτό cd περιλαμβάνει επιλεγμένα τραγούδια από τα δεκάδες που έχει συνθέσει ο Κώστας Λειβαδάς μέσα σε αυτά τα 18 χρόνια της δημιουργικής του πορείας στον χώρο της μουσικής.

Τραγούδια που έχουν αγαπηθεί, τραγουδηθεί και έχουν αφήσει τη “σφραγίδα” τους στο νεότερο ελληνικό ρεπερτόριο. Τραγούδια της ψυχής.

“Συλλέκτης στιγμών” ο Κώστας Λειβαδάς μοιράζεται μέσα από τη μουσική και τους στίχους, συναισθήματα, σκέψεις, εμπειρίες στις οποίες είναι έντονο το “άρωμα Χανίων” καθώς τραγούδια της συλλογής είχαν σαν έμπνευση το παλιό λιμάνι και την παλιά πόλη ή γράφτηκαν εδώ, όπως το “κάθε μήνας Αύγουστος” που τραγούδησε ο Γιάννης Κότσιρας.

Ακόμη, η συλλογή περιλαμβάνει αγαπημένα τραγούδια όπως το “Σαν να μην πέρασε μια μέρα” που ερμήνευσε ο Γιώργος Δημητριάδης, το “Πιάσε με” με την Ελένη Τσαλιγοπούλου, το “Για να σε συναντήσω” με τον Μανώλη Λιδάκη, το “Φρέσκο Χιόνι” με τον Βασίλη Παπακωνσταντίνου, το “Βρέχει στην Ιωνος Δραγούμη” με τον Κώστα Λειβαδά και τη Μελίνα Ασλανίδου, το “Κάθε μπαλκόνι έχει άλλη θέα”, το “Μοίρα μου έγινες” με την Ανδριάνα Μπάμπαλη, την “Επιμονή σου” που τραγούδησε η Ελεονώρα Ζουγανέλη, το “Εχω άνθρωπο” με τη Γιώτα Νέγκα, το “Πάω να δω τα αστέρια” που ερμήνευσε ο Διονύσης Σαββόπουλος και πολλά ακόμη.

Με αφορμή την κυκλοφορία του δίσκου, είχαμε μια σύντομη συνομιλία με τον Κώστα Λειβαδά:

Τι σε οδήγησε στην απόφαση να κυκλοφορήσεις τον δίσκο με τα καλύτερά σου; Πώς έγινε η επιλογή των τραγουδιών;

«Όπως ξέρεις και το είχαμε συζητήσει από χρόνια και μαζί, ήταν επιτακτική η ανάγκη για αυτή τη συλλογή τα τελευταία χρόνια, γιατί έχω γράψει πολλά τραγούδια για άλλους ερμηνευτές παράλληλα με την προσωπική μου δισκογραφία. Άλλα που ο κόσμος ξέρει ότι είναι δικά μου και άλλα όχι και όμως όλοι οι φίλοι ακροατές ζητούσαν τη συγκεντρωσή τους σε μια έκδοση όσο το δυνατόν πιο αντιπροσωπευτική.

Ηταν αληθινά πολύ δύσκολο να καταλήξω στα 41 αυτά τρα-

γούδια -μαζί με τα 3 καινούργια- από πάνω από 200 που είχα να διαλέξω και στους 20 ερμηνευτές που συμμετέχουν. Τελικά ρόλο και κριτήριο έπαιξαν φυσικά το πόσο πολύ έχουν αγαπηθεί και ακουστεί κάποια και η συνεχή τους παρουσία στην καθημερινότητα, αλλά και ιδιαίτερα τραγούδια, εξαρτημένα στην καρδιά, που ακροατές τα ζητούσαν ακόμα και με γράμματα συχνά. Έτσι εδώ είναι από το “Κάθε μπαλκόνι έχει άλλη θέα” και το “Σαν να μην πέρασε μια μέρα” έως το “Είναι εντάξει μαζί μου” και την “Επιμονή σου” και από τον Μπάμπαλη Στόκα και τον Διονύση Σαββόπουλο ως τη Μελίνα Ασλανίδου, τη Γιώτα Νέγκα, τον Βασίλη Σκουλά και τον Βασίλη Παπακωνσταντίνου».

Στα περισσότερα οι στίχοι είναι δικοί σου. Προέρχονται από δικές σου μικρές ή μεγάλες στιγμές; Από εμπειρίες και διαδρομές σε τόπους και πρόσωπα;

«Ναι βέβαια πάντα από τα λόγια ξεκινάω. Υπάρχει το σαράκι της ιστορίας και της καταγραφής της στιγμής αλλά και των κυμάτων αυτών πάνω στα οποία στηρίζεται η έμπνευση και η τέχνη του τραγουδιού. Λυπάμαι που τελευταία στιγμή έμειναν έξω κάποια αγαπημένα και δυσεύρετα, όπως και το “Αναχώρηση απ’ το λιμάνι”, το ορχηστρικό που έγραψα για την ταινία: “Πρώτη φορά νονός” με φόντο το παλιό λιμάνι. Έχουν όμως μεγάλη παρουσία τα Χανιά και σε αυτή τη συλλογή από τραγούδια που γράφτηκαν εδώ: “Κάθε μπαλκόνι έχει άλλη θέα”, “Εγώ σ’ αγάπησα εδώ” και βέβαια το “Κάθε μήνας Αύγουστος” γνωστό και ως Χανιά όπως και η τελευταία φωτογραφία του δίσκου που είμαι στο λιμάνι και την χει τραβήξει ο ξαδερφός μου!».

ΣΤΟ ΝΕΩΡΙΟ ΜΟΡΟ

“Οψεις του Φανταστικού”

Εκδήλωση με τίτλο “Οψεις του Φανταστικού”, μία γιορτή της Λογοτεχνίας του Φανταστικού των Εκδόσεων “Συμπαντικές Διαδρομές” θα πραγματοποιηθεί σήμερα Σάββατο στις 6:30μ.μ. στο Νεώριο Μόρο, Ιστιοπλοϊκό Όμιλο Χανίων. Η εκδήλωση διοργανώνεται από το τμήμα “Αυτοέκδοση για συγγραφείς” των εν λόγω Εκδόσεων.

Από τις 6:30μ.μ. που θα αρχίσει η εκδήλωση μέχρι τις 10μ.μ. θα λειτουργεί και εκθετήριο με τα βιβλία που θα παρουσιαστούν και επίσης θα υπάρχουν διαθέσιμοι και οι περισσότεροι τίτλοι βιβλίων του εκδοτικού οίκου.

ΣΤΟ ΚΑΦΕ “ΚΗΠΟΣ”

Παρουσίαση βιβλίου της Ρέας Γαλανάκη

Παρουσίαση του νέου βιβλίου της Ρέας Γαλανάκη “Η άκρα ταπεινώση” θα γίνει την Τετάρτη 21 Οκτώβρη και ώρα 8μ.μ. στο Ιστορικό Καφέ “Κήπος” στον Δημοτικό Κήπο Χανίων.

Η φιλόλογος Ρούλα Βουράκη θα παρουσιάσει το βιβλίο και θα συζητήσει με τη συγγραφέα, ενώ αποσπάσματα από το βιβλίο θα ερμηνεύσει ο φιλόλογος-μουσικός Γεράσιμος Βερεκιάκης.

Την εκδήλωση διοργανώνουν η Τυποβιβλιοχαρτεμπορική Πελεκανάκη, Χάληδων 89 και οι Εκδόσεις Καστανιώτης.

Αφορμή

ΓΙΑΝΝΗΣ ΚΑΛΟΓΕΡΟΠΟΥΛΟΣ

yannis.kalo@gmail.com • no14me.blogspot.gr/

Τριλοβίτες

» Breece D' J Pancake (μτφρ. Γιάννης Παλαβός - εκδόσεις Μεταίχμιο)

Τριλοβίτες: εξαφανισμένα ασπόνδυλα ζώα της συνομοταξίας των αρθροπόδων που απαρτίζουν την ομοταξία Trilobita. Ο τελευταίος από τους τριλοβίτες εξαφανίστηκε κατά το τέλος της Πέρμιας περιόδου, 250 εκατομμύρια χρόνια από σήμερα, (πηγή Wikipedia).

Ο Breece D' J Pancake είναι ένας ακόμα δημιουργός που ανήκει στη φράξια των καταραμένων, αφήνοντας πίσω του μια συλλογή διηγημάτων, η οποία εκδόθηκε το 1983, τέσσερα χρόνια μετά την αυτοκτονία του σε ηλικία είκοσι επτά χρονών, και έξι ακόμα διηγήματα, που βρέθηκαν και συμπεριελήφθησαν στη συγκεντρωμένη συλλογή, που στα ελληνικά κυκλοφόρησε πρόσφατα από τις εκδόσεις Μεταίχμιο σε μετάφραση Γιάννη Παλαβού.

Ανοίγω την πόρτα του φορτηγού και πηδάω στο λιθόστρωτο. Κοιτάζω ξανά τον

λόφο Κόμπανι, που στέκει κακόμοιρος και ανεμοδαρμένος. Πολύ παλιά δέσποζε επιβλητικός και τραχύς και πρόβαλλε σαν νησί μέσα απ’ τα νερά του Τείζ. Για να λειανθούν οι πλαγιές του χρειάστηκαν ένα εκατομμύριο χρόνια και βάλε. Δεν έχω αφήσει γωνιά που να μην φάξω για τριλοβίτες. Σκέφτομαι ότι ο λόφος βρισκόταν ανέκαθεν στη θέση του και ότι εκεί θα μείνει για πάντα -ή τουλάχιστον για όσο με νοιάζει. Η ζέστη ανήκει στον αέρα.

Οι ήρωες του Pancake ζούνε στη Δυτική Βιρτζίνια, εκεί που γεννήθηκε και μεγάλωσε κι ο ίδιος, στο ιστορικό και γεωγραφικό μεταίχμιο ανάμεσα στον Βορρά και τον Νότο των ΗΠΑ, όπως άπαξ δια παντός καθόρισαν τα Απαλάχια Όρη, εξαρτώμενοι άμεσα από το χώμα, είτε ως γεωργοί είτε ως μεταλλωρύχοι, αναζητούν σε

αυτό απολιθώματα ζώων για χρόνια χαμένων και πρώτες ύλες, από μεράκι ή ανάγκη, κυνηγούν και πίνουν -τι άλλο να κάνει κανείς στη μέση του πουθενά άλλωστε;- κάποιοι ονειρεύονται το Σικάγο, εκατοντάδες χιλιόμετρα μακριά, το όνειρο της φυγής, σύμφυτο κάθε μικρής κοινωνίας, με μηδενική ανοχή στο διαφορετικό και μια τάση στην ομοιομορφία, με κάθε κόστος. Εκεί που η ανάγκη για αγάπη θυμίζει ένστικτο πρωτόγονο και το πάθος από το μίσος χωρίζεται από μια λεπτή γραμμή, συχνά αδιόρατη και μικρής τελικά σημασίας.

Και είναι αυτός ο ρεαλισμός, που υπαγορεύουν το χώμα και η φύση, χρώματος καφέ, που διακρίνει το σύνολο των διηγημάτων της συλλογής αυτής, η αίσθηση ασφυξίας και τέλματος της αγροτικής επαρχίας, της στάσιμης καθημερινότητας, των περιορισμένων, αν όχι ανύπαρκτων επιλογών, της απουσίας μιας εξόδου κινδύνου, που αποτυπώνουν με ανατριχιαστική ακρίβεια τον ψυχισμό του συγγραφέα, αν λάβει κανείς υπόψη και τα υπόλοιπα βιογραφικά στοιχεία εκτός της αυτοκτονίας του. Παρά την ευδιάκριτη και δεδομένη λογοτεχνική αξία

των διηγημάτων, τα οποία τα τελευταία χρόνια επαναξιολογούνται και μεταφράζονται σε πολλές γλώσσες, η αλήθεια είναι πως η έννοια της αναγνωστικής απόλαυσης αποκτά μια σχετικότητα, εντονότερη σε σχέση με άλλες περιπτώσεις, καθώς η σκόνη που σπκώνει το χώμα σκεπάζει τα πάντα, σε συνδυασμό με τη γλώσσα του Pancake, τραχιά και κοφτή, χωρίς να στρογγυλεύει και να ωραιοποιεί, διάσπαρτη με τοπικούς

ιδιωτισμούς. Ποιος όμως είναι εκείνος που πιστεύει πως στόχος και αποστολή της λογοτεχνίας είναι η διασκέδαση και όχι η ψυχαγωγία;

Και αναφερόμενος στους ιδιωτισμούς, είναι η στιγμή να αναφερθεί κανείς στις απαιτήσεις της μετάφρασης και στις επιλογές που υποχρεώθηκε να κάνει ο μεταφραστής Γιάννης Παλαβός, στις οποίες αναφέρεται και ο ίδιος στα προλεγόμενα της έκδοσης. Γιατί είναι σημαντικό να δηλώνει ο μεταφραστής το σκεπτικό πίσω από τις αποφάσεις στα κρίσιμα σημεία της μετάφρασης και να κρίνεται με βάση αυτές, κρίση που είναι θετική για μια μετάφραση που υπηρετεί αυτή την ιδιαίτερη συλλογή διηγημάτων.

ΕΛΕΝΗ
ΦΟΥΝΤΟΥΛΑΚΗ

Η ιστορία της ελληνικής κοινωνίας από το 2004 μέχρι και τις μέρες της κρίσης, ξετυλίγεται μέσα από το έργο “Μάρτυς μου ο Θεός” του Μάκη Τσίτα που τιμήθηκε με το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2014, και το οποίο παρουσιάζει η εταιρεία θεάτρου GAFF σε συνεργασία με το ΔΗ.ΠΕ.ΘΕ. Κρήτης σήμερα Σάββατο και αύριο Κυριακή στις 9μ.μ. στο Βενιζέλειο Ωδείο Χανίων.

ΙΩΣΗΦ ΙΩΣΗΦΙΔΗΣ:

«Η κρίση απογύμνωσε τις ανθρώπινες σχέσεις»

■ «Το έργο μάς καλεί να αυτο-προσδιοριστούμε, να κοιτάξουμε λίγο προς τα μέσα μας, προς τον εαυτό μας...»

ο ηθοποιός Ιωσήφ Ιωσηφίδης ερμηνεύει τον “Χρυσοβαλάντη” σε έναν χειμαρρώδη μονόλογο που ήδη έχει αποσπάσει θετικές κριτικές τόσο για το χιουμοριστικό όσο και για το δραματικό μέρος του.

Με αφορμή την παράσταση στα Χανιά, οι “διαδρομές”μίλησαν με τον πρωταγωνιστή για το έργο, το θέατρο, την κρίση, τη σύγχρονη πολιτική κατάσταση. Αλλωστε όπως και ο ίδιος λέει, «η ζωή και η πορεία του Χρυσοβαλάντη είναι η Ελλάδα μετά τους Ολυμπιακούς αγώνες μέχρι σήμερα...».

Τι πραγματεύεται το έργο;

Το “Μάρτυς μου ο Θεός”, τιμήθηκε με το Βραβείο Λογοτεχνίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το 2014. Βέβαια αυτά δεν τα διαφημίζουμε πάρα πολύ. Αν ήταν ποδοσφαιριστής θα το διαφημίζαμε... Μιλάει για τη ζωή του Χρυσοβαλάντη, ενός αντιήρωα ο οποίος μένει ξαφνικά άνεργος στην Αθήνα του 2004, την εποχή δηλαδή που η Ελλάδα βρισκόταν στο αποκορύφωμα της θριαμβολογίας, του χρήματος και γενικότερα ζούσε μέσα σε όλη αυτή την “φούσκα” όπως αποδείχθηκε μετά. Η ανεργία του Χρυσοβαλάντη επηρεάζει πάρα πολύ τις σχέσεις του με τον περίγυρό του. Πρόκειται για έναν άνθρωπο θρησκόληπτο και ξενοφοβικό. Θα μπορούσε ίσως να είναι ένας άνθρωπος της διπλανής πόρτας... Στο τέλος του έργου διαπιστώνεται ότι ο Χρυσοβαλάντης είναι η Ελλάδα μετά τους Ολυμπιακούς αγώνες.

Πρόκειται δηλαδή για έναν χαρακτήρα ιδιαίτερα επίκαιρο;

Ναι. Ομως στον Χρυσοβαλάντη δεν αντικατοπτρίζεται μόνο η σημερινή εικόνα της κοινωνίας αλλά η εικόνα μιας κοινωνίας που πάντα περιθωριοποιούσε πολύ εύκολα τους αδύναμους ανθρώπους. Απλώς τώρα γίνεται πολύ περισσότερο και πολύ πιο εμφανώς.

Πιστεύετε ότι η κρίση δοκιμάζει τις ανθρώπινες σχέσεις;

Ναι, η κρίση απογύμνωσε πολλά πράγματα τα οποία βρίσκονταν “κάτω από το χαλάκι”, άφησε τους ανθρώπους να εκδηλωθούν, να δείξουν ποιοι πραγματικά είναι. Βέβαια η κρίση δεν έφερε μόνο αρνητικά πράγματα αλλά και θετικά. Ανέδειξε για παράδειγμα την αλληλεγγύη των ανθρώπων προς τους αδύναμους, προς τους πρόσφυγες, προς τους πεινασμένους...

Βέβαια ούτε αυτά προβάλλονται πολύ. Υπήρξαν πράγματα που μέσα από την κρίση είδαμε και τη θετική τους πλευρά, για να μην βλέπουμε μόνο τα στραβά.

«Η κρίση απογύμνωσε
πολλά πράγματα
τα οποία βρίσκονταν
“κάτω από το χαλάκι”,
άφησε τους ανθρώπους
να εκδηλωθούν,
να δείξουν ποιοι
πραγματικά είναι»

Λέτε ότι πολλά ποιοτικά και αξιοπρόσεκτα δεν προβάλλονται όσο θα έπρεπε. Πού το αποδίδετε αυτό;

Ο Πολιτισμός, η Τέχνη ευτυχώς δεν επικοινωνείται πλέον μόνο από την τηλεόραση, υπάρχει το διαδίκτυο και άλλα πολλά μέσα επικοινωνίας. Οποιοσδήποτε θέλει να δει π.χ. καλό θέατρο, μπορεί να ψάξει και να το βρει. Υπάρχει διάχυση της πληροφόρησης και ο κόσμος δεν δέχεται ό,τι του σερβίρεται μόνο μέσα από την τηλεόραση. Πιστεύω ότι ο κόσμος, σε ένα μεγάλο ποσοστό, έχει γυρίσει την πλάτη στην τηλεόραση, χωρίς να σημαίνει βέβαια ότι δεν υπάρχει κόσμος που ακόμη επηρεάζεται. Με την κρίση τα πράγματα σοβαρεύουν. Ο κόσμος -σε ένα μεγάλο ποσοστό- πλέον δεν τρώει κουτόχορτο. Ξέρει να ξεχωρίζει. Και θα πει “φτάνει”. Εγώ δεν υποτιμώ καθόλου το κριτήριο του κόσμου που πλέον κάποια πράγματα τα απαξιώνει. Κάτι που φαίνεται όχι μόνο στον πολιτισμό αλλά και στην πολιτική...

Η παράσταση θα παίζεται φέτος για δεύτερη χρονιά στην Αθήνα. Ποια είναι τα μηνύματα που στέλνει;

Μέσα από το έργο ουσιαστικά απογυμνώνεται η κοινωνία. Απογυμνώνεται η ανθρώπινη φύση, σπληνιτεύει το πώς μια

κοινωνία μπορεί να διαλύσει έναν άνθρωπο. Για παράδειγμα εάν ο Χρυσοβαλάντης δεν έμενε άνεργος μπορεί να μην αποκαλύπτονταν όλα αυτά που του συνέβησαν. Το έργο, μας καλεί να αυτο-προσδιοριστούμε όπως κάνουν όλα τα μεγάλα, κλασικά θεατρικά έργα. Φεύγοντας από το θέατρο, μας καλεί να κοιτάξουμε λίγο προς τα μέσα μας, προς τον εαυτό μας, μήπως και εμείς φερόμαστε έτσι σε κάποιους άλλους ανθρώπους.

Το θέατρο αντέχει;

Το θέατρο είναι μια ξεχωριστή και μεγάλη συζήτηση. Το θέατρο ήταν σε κρίση και πριν την κρίση. Απλά τώρα δεν υπάρχουν καθόλου παραγωγές, πλην του Εθνικού και 2-3 άλλων ιδιωτικής πρωτοβουλίας. Έτσι οι περισσότεροι αναγκάστηκαν να δημιουργήσουν θεατρικές ομάδες. Το θέμα είναι τι αποκομίζεις και ως επαγγελματίας από αυτό, διότι πολλοί ηθοποιοί ζουν από το θέατρο. Και δεν έχουν άλλη επιλογή από το να κάνουν παραστάσεις πολύ φροντισμένες, πολύ ψαγμένες όπου δίνουμε όλοι το “είναι” μας. Πιστεύω ότι γίνονται παραστάσεις καλοδουλεμένες, με πολύ μεράκι.

ΑΠΟ ΤΟΝ “ΘΕΑΤΡΙΚΟ ΚΥΚΛΟ”

Μονόπρακτα του Αντον Τσέχωφ

Δύο μονόπρακτα του Αντον Πάβλοβιτς Τσέχωφ παρουσιάζει ο “Θεατρικός Κύκλος” σήμερα Σάββατο και αύριο Κυριακή στις 9μ.μ. στην αίθουσα “Μάνος Κατράκης” στη Χρυσή Ακτή. Πρόκειται για την “Αρκούδα” και τις “Βλαβερές Συνέπειες του Καπνού”, που παρουσιάζονται με αφορμή τη συμπλήρωση 110 χρόνων από τον θάνατο του μεγάλου Ρώσου δραματουργού και την ανακήρυξη του 2015 ως “Έτος Τσέχωφ”.

Την σκηνοθεσία υπογράφει η Μελίνα Κούρτη και τους ρόλους ερμηνεύουν οι Γιώργος Κωκολάκης, Σίσσυ Τσαντάκη, Μανόλης Πουλής και Μελίνα Κούρτη. Είσοδος ελεύθερη (με ελεύθερη οικονομική συνεισφορά). Πληροφορίες - κρατήσεις: 2821033472 και 6975861592.

ΣΤΟ “Δ. ΒΛΗΣΙΔΗΣ”

“Εις μνήμην”

Τη σουρεαλιστική κωμωδία “Εις μνήμην” θα παρουσιάσει σήμερα Σάββατο και αύριο Κυριακή στις 9:15 το βράδυ στο θέατρο “Δ. Βλησίδης”, στο Κουμ - Καπί η πολιτιστική επιμορφωτική εταιρεία “HANDS UP”.

Εισιτήριο: Κανονικό 10 €, μειωμένο 7 € (μαθητές, φοιτητές, άνεργοι, τρίτεκνοι, πολύτεκνοι, ΑμεΑ, άνω των 65).

Σκηνοθεσία: Γιάννης Κουκουράκης. Διανομή: Γιάννης Κουκουράκης - Χρυσούλα Ψυλλάκη.

Σκηνικά - Κοστούμια: Ξανθή Κόντου. Μακιγιάζ: Ευδοξία Οικονομάκη.

Φωτισμοί: Νίκος Μαρκάκης.

Μοντάζ - Διεύθυνση φωτογραφίας: Μανώλης Λεβεντέλης

Η “HANDS UP” είναι μία πολιτιστική επιμορφωτική εταιρία, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που σκοπό έχει την καλλιέργεια, παραγωγή, διάδοση και ανάπτυξη των τεχνών, του θεάτρου, της μουσικής, του χορού, του κινηματογράφου, την μελέτη και την εφαρμογή της θεατρικής τέχνης και επιστήμης ως μέσο για την ηθική και πνευματική ανύψωση του Πολιτισμού της Ελληνικής κοινωνίας.

ΑΠΟ ΤΗΝ “ΑΡΕΝΑ”

“Ελίζα”

Το έργο “Ελίζα” της Ξένιας Καλογεροπούλου ανεβάζει η θεατρική ομάδα “Αρένα” στα Χανιά με παραστάσεις που θα δοθούν από την Παρασκευή 23 Οκτωβρίου έως την Κυριακή 1 Νοεμβρίου στο θέατρο “Δημ. Βλησίδης” στο Κουμ Καπί. Με πρωτότυπη συναρπαστική μουσική του Χανιώτη τραγουδοποιού Λεωνίδα Μαριδάκη.

Το πρόγραμμα των παραστάσεων έχει ως εξής: Παρασκευή 23 και 30 Οκτωβρίου [στις 7μ.μ.], Σάββατα 24 και 31 Οκτωβρίου [στις 7μ.μ.], Κυριακή 25 Οκτωβρίου [στις 12μ. και στις 7μ.μ.], Τρίτη 27 και Τετάρτη 28 Οκτωβρίου [στις 7μ.μ.], και Κυριακή 1 Νοεμβρίου [στις 12μ. και στις 7μ.μ.]. Γενική είσοδος: 5 ευρώ. Σε συνεργασία με τον Δήμο Χανίων και την Κ.Ε.Π.Π.Ε.Δ.Η.Χ. - Κ.Α.Μ.

Παιδότοπος

Στ1 τάξη 10ου Δημ. Σχ. Χανίων

**ΒΑΓΓΕΛΗΣ
Θ. ΚΑΚΑΤΣΑΚΗΣ**
kakatsakis@sch.gr

Με τους παππούδες και τις γιαγιάδες του Γηροκομείου

Καλοί μου φίλοι, καλό Σαββατοκύριακο!

Σε προηγούμενο Παιδότοπο (3 Οκτωβρίου τ.ε.) φιλοξενήθηκαν κάποιες απ' τις εντυπώσεις των παππούδων και των γιαγιάδων του Δημοτικού Γηροκομείου Χανίων, από τις πραγματικά όμορφες δράσεις που έκαναν μαζί με τα παιδιά του γειτονικού τους 10ου Δημ. Σχολείου Χανίων, με αφορμή τη φετινή Παγκόσμια Ημέρα Ηλικιωμένων. Σειρά έχουν σήμερα τα παιδιά... «Τα παιδιά ξεχείλισαν από συναίσθημα κι όταν τους ζητήθηκε να γράψουν γι' αυτά, δημιουργήθηκαν μοναδικά κείμενα», μου γράφει η φίλη μου δασκάλα της Στ2 τάξης Ελένη Βορεινάκη, που έπαιξε τον ρόλο του διεκπεραιωτή - ταχυ-

δρόμου σχετικού φωτογραφικού υλικού, στιγμιότυπων από το δρώμενο (βίντεο) "Μικροί και μεγάλοι σε δράση" και κάποιων αποσπασμάτων απ' τις εργασίες που έγραψαν τα παιδιά της Στ1 τάξης στο μάθημα της Αγωγής του Πολίτη, με την παρότρυνση της επίσης καλής μου φίλης διευθύντριας του Σχολείου τους, Μαρίας Κληματαράκη. Πόσο ψηλά, αλήθεια, μπορούν να σηκώσουν το ανάστημα των μαθητών τους οι δάσκαλοι!

**Σας χαιρετώ με αγάπη όλους!
Βαγγέλης Θ. Κακατσάκης
δάσκαλος**

Όπως κάθε χρόνο έτσι και φέτος σε όλη την Ελλάδα πραγματοποιούνται δράσεις για την μέρα της Τρίτης Ηλικίας. Στο πλαίσιο το σχολείο μας τόλμησε το διαφορετικό. Προσκάλεσε τους ανθρώπους που φιλοξενούνται στο Δημοτικό Γηροκομείο Χανίων για να νιώσουν ξανά παιδιά και εμείς να πάρουμε από τη σοφία και την εμπειρία τους.

Και τι δεν κάναμε μαζί τους! Παίξαμε, κάναμε θέατρο, τραγουδήσαμε κομμάτια της εποχής τους... Η ευτυχία ήταν ζωγραφισμένη στα πρόσωπά τους αλλά και στα δικά μας. Όμως νιώσαμε και λύπη, γιατί τους θυμίσαμε τα εγγόνια τους που δεν είναι κοντά τους...

Γιώργος Ευθυμάκης Στ1

Ένωσα συγκίνηση αλλά και χαρά με την επίσκεψή μας στο Γηροκομείο. Χάρηκα που τους έβλεπα όλους να χαμογελάνε. Συγκινήθηκα συγκεκριμένα με μια κυρία που όποτε με έβλεπε μου έλεγε «καλή πρόοδο» με ένα μεγάλο χαμόγελο. Εβλεπα τη χαρά και τη συγκίνηση στα μάτια της. Πιστεύω πως μαζί μας ένωσαν πάλι παιδιά...

Μαριάννα Τρακοσιάρη Στ1

...Μου άρεσε που δώσαμε τη δυνατότητα στους ανθρώπους της Τρίτης Ηλικίας να συμμετέχουν στο σκετσάκι μας. Νομίζω ότι ένωσαν ότι βοηθούσαν κάποιους σε κάτι και αυτό τους ευχαρίστησε πολύ.

Αλίκη Σχοινοπλοκάκη Στ1

...Ένωσα μεγάλη χαρά που είδα τους ηλικιωμένους διότι θυμήθηκα τους παππούδες μου τους οποίους υπεραγαπώ αλλά τους έχω στερηθεί επειδή μένουν μακριά μου. Ταυτόχρονα ένωσα λύπη καθώς αυτοί οι άνθρωποι ζούνε στο Γηροκομείο ενώ θα μπορούσαν να βρίσκονται δίπλα στα εγγόνια τους.

Γιώργος Σουπιός Στ1

...Ήταν μια ωραία εμπειρία που θα ήθελα να ζήσω κι εγώ όταν γεράσω. Επίσης μου άρεσε το σκετσάκι διότι έδειχνε τη συνεργασία της πρώτης και της τρίτης ηλικίας.

Λεωνίδας Κουμανδράκης Στ1

...Ήταν ωραία που βγήκαμε έξω στην αυλή και παίξαμε θέατρο αλλά μου άρεσε που είδα τους παππούδες και τις γιαγιάδες να χαμογελάνε

Στέλιος Πετράκης

Ήταν πολύ ωραία όταν οι γιαγιάδες και οι παππούδες ήρθαν να μας επισκεφτούν. Μπορεί να ταλαιπωρήθηκαν λίγο, αλλά νομίζω πως τελικά τους άρεσε αυτό που κάναμε κυρίως γιατί τους θύμισε τα νεανικά τους χρόνια. Συγκεκριμένα το τραγούδι που τραγουδάμε στο θεατρικό, «άστα τα μαλλιάκια σου ανακατωμένα» το ξέρουν όλοι τώρα μικροί μεγάλοι πολύ καλά...

Μανώλης Στεργιόπουλος

...Είμαι πολύ χαρούμενος γιατί τους δώσαμε πολλή αγάπη. Κι ενώ είναι κάθε μέρα στο Γηροκομείο, ένωσαν ότι ανήκουν από σήμερα και κάπου αλλού...

Πέτρος Ξηρουακής Στ1

...Περάσαμε πολύ όμορφα και νομίζω ότι και οι γέροντες το ευχαριστήθηκαν επειδή ξέρουν ότι κάποιον νοιάζονται για αυτούς και τους αγαπάνε...

Αλέξανδρος Χαιρετάκης

...Ξέρω πως δεν είναι μεγάλη η διαδρομή από το Γηροκομείο μέχρι το σχολείο αλλά για αυτούς είναι ταλαιπωρία, ειδικά για την κυρία Σοφία που είναι σε αναπηρικό καροτσάκι. Κι όμως ήρθε κι αυτή.

Ειρήνη Κοκκίνου

...Όταν δίνω χαρά στους άλλους νιώθω κι εγώ ευχαριστημένος...

Ραφαήλ Περδικάκης

...Νομίζω ότι τους άρεσε όλο αυτό που κάναμε γιατί στο Γηροκομείο κάθε μέρα κάθονται μέσα και έχουν ξεχάσει την πραγματική ζωή...

Ειρήνη Σαρτζετάκη Στ1

ΜΕ ΑΦΟΡΜΗ ΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΣΤΟ Κ.Α.Μ.

Τα “Ταμπακαριά” του Τάκη Παπάζογλου

Μπορεί να είναι πολλοί οι φωτογράφοι που δελεάστηκαν από τη μυστηριακή αίγλη των χαλιωτικών ταμπακαριών, είναι λίγοι όμως εκείνοι που κατάφεραν ν’ ανταποδώσουν την αίγλη αυτή, μέσα από τις φωτογραφίες τους.

αι τούτο γιατί, ενώ το θέμα αυτό στην αρχή του φαίνεται “βατό” (ειδωμένο μέσα από τη συμπληρωτική νοσταλγία του ανεπίστρεπτου) ωστόσο, όσο εμβαθύνει κανείς, τόσο περισσότερο η κατάθεση καταβολών (δηλαδή ψυχής) γίνεται αναπόφευκτη.

Τα ταμπακαριά, δεν ανέχονται απονευρωμένα κι ανεργάτιστα, “τουριστικά” βλέμματα. Όποιος το προσπάθησε, “τιμωρήθηκε”. Εδώ, ή προσέρχεται επιδεικτικά, ή διέρχεται ανεπίδητος. Κι η αξία ενός εγχειρήματος, κρίνεται πάντα και σε συσχέτισμό με τον κίνδυνο της αποτυχίας του.

Όσο άγωνα και ατελέσφορα ωστόσο κι αν φαίνονται τα ταμπακαριά στους “περαστικούς”, άλλο τόσο καλοδεχτικά και ευδόκιμα, αποδεικνύονται για τους “καλεσμένους”. Τους ποιητικά διακειμένους δηλαδή.

Κι ο ποιητής, δεν είναι ούτε ιστορικός, ούτε πραγματογνώμονας. Γνωρίζει δε καλά, πως δεν βρίσκεται τυχαία εδώ. Οι έννοιες της οφειλής και της αποστολής, δεν του είναι άγνωστες.

Εδώ, ο άνθρωπος μόχθος, δεν προσμετράται σε εργατώρες κι οι ψυχές των ζώων που το δέρμα τους μεταποιήθηκε, δεν καταμετρώνται σε τομάρια.

Ο καιρός που πέρασε κι έφυγε, δεν επιμετράται σε έτη και δεν μπορώ να μην θυμηθώ τον Ρίλκε: «Καλλιτέχνης θα πει να μην μετράς...».

Μα η βαθύτερη (και δυσκολότερη) πλευρά αυτού του θέματος, βρίσκεται στα εγκαταλειμμένα ταμπακαριά. Εκεί, η νοσταλγία παραχωρεί τη θέση της σ’ ένα απύθμενο υπαρξιακό ρήγμα, που μόνο ένας μυσταγωγικός “ορατής” με “περίσσευμα όρασης” μπορεί να πλησιάσει.

Η απουσία, δεν απεικονίζεται με οπτικά μέσα και τεχνικές εικόνες.

Εξεικονίζεται όμως, αν αλλάζοντας ερμηνευτικό κώδικα (δηλαδή τρόπο θέασης) επικαλεστούμε τη μεταποικιακή δύναμη του βάθους των ποιητικών εικόνων και...

Και στο βάθος αυτό, φαίνεται πως τα ταμπακαριά “έκλεισαν το μάτι” στον Τάκη Παπάζογλου.

Του διεμήνυσαν έτσι, τον

τρόπο που τους αρμόζει για να φωτογραφηθούν: Κλείνοντας το ένα μάτι!

Που πάει να πει, πως για το είδος εκείνο της φωτογραφίας που αξιώνει να ονομάζεται τέχνη, η πραγματικότητα του ορατού κόσμου, ενώ αποτελεί αναπόσπαστο κομμάτι της φωτογραφικής εικόνας, ωστόσο δεν αρκεί για να την δικαιώσει.

Εδώ, έρχεται το κλειστό μάτι (που ονειρεύεται και μυθολογεί) για ν’ ανταποδώσει τα οφειλόμενα σημαίνοντα.

Είναι φανερό πως ο Τάκης Παπάζογλου γνωρίζει καλά αυτή τη “συνταγή”.

Ενδοστρεφόμενος κι αυτοαναφορικός, ξέρει να παραβλέπει τις φυγόκεντρες σειρήνες του εντυπωσιασμού και να διαβλέπει την ουσία και το βάθος των πραγμάτων, εμπλουτίζοντας τις φωτογραφίες του με συμπραζόμενα και παραδηλώσεις, που τους επιτρέπουν πολυεπίπεδη ανάγνωση.

Εχοντας εντυπωτήσει επί μακρόν ως δημιουργός (αλλά και θεατής) στις πολυδαίδαλες ατραπούς της καλλιτεχνικής φωτογραφίας, έμαθα να εκτιμώ τους φωτογράφους, όχι τόσο γι’ αυτά που δείχνουν, όσο για εκείνα που κρύβουν.

Κι έχοντας δοκιμαστεί φωτογραφικά πάνω στον ίδιο χώρο πριν από μια δεκαετία, βρίσκομαι σήμερα στην ευχάριστη θέση, να νοιώθω πως στο πρόσωπο του Τάκη Παπάζογλου, συνάντησα έναν

άξιο συνομιλητή κι έναν σεβαστό συνοδοιπόρο.

Από τα παλιά ταμπακαριά, σχεδόν τίποτα δεν έχει απομείνει. Το ακνό πέπλο της λήθης, απλώνεται σιγά σιγά πάνω τους.

Μα τα Ταμπακαριά, που αγαπήσαμε και μας ενέπνευσαν, δεν ξεμακραίνουν “τραγουδίστα”. Δεν παρέρχονται ξεθωριασμένα στο αμνημόνευτο, χωρίς εξυμνητικό κατευόδιο. Οσο υπάρχουν μάτια, που ψυχανεμίζονται τις ανταύγειες του αόρατου και ματιές που διαπερνούν την επιφάνεια των πραγμάτων και διαβλέπουν βυθούς κι ουρανούς να καθρεπτίζονται και να σκιάζουν μέσα τους, θα υπάρχει πάντα η ελπίδα, ότι

τίποτα δεν πάει χαμένο. Ανάμεσα στη μνήμη και τη λήθη, τα χαλιωτικά ταμπακαριά, εξυμνώνονται στη σφαίρα του μύθου, μέσα από το βάθος τέτοιων προσεγγίσεων. Κι από εκεί, παντοτινά παρόντα, εξαγνισμένα κι ανταυγάζοντα, προστίθενται ως περίσσευμα, στο ανεξάντλητο αποθεματικό του μύθου της πόλης, που με τέτοιες προαγωγές, δικαίως καταξιώνεται ως πόλη του μύθου...

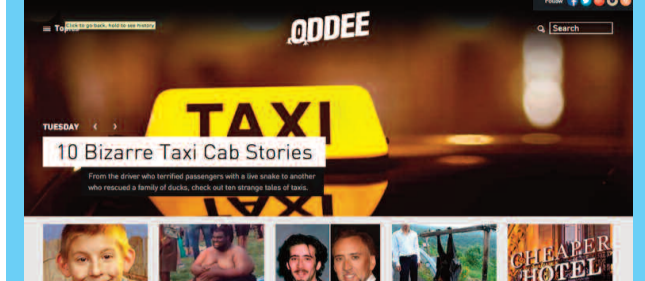
Χανιά, Οκτώβριος 2015
Μιχάλης Πολυχρονάκης

• Διάρκεια έκθεσης: 16 Οκτωβρίου - 15 Νοεμβρίου 2015

σερφ@ρίσματα

Της ΜΑΡΙΑΣ ΜΥΣΤΑΚΙΔΟΥ

Παράξενα

www.oddee.com

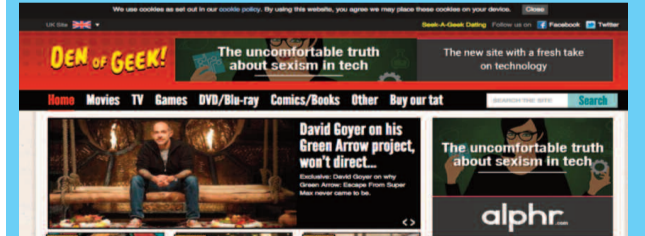
Παράξενες ιστορίες, παράξενες φωτογραφίες, παράξενα ζώα, παράξενα φαγητά, παράξενα ποτά... Του κόσμου τα παράξενα μαζεμένα σε έναν ιστότοπο για να τα εντοπίσετε όλα με ένα κλικ. Εδώ θα βρείτε απίστευτες ιστορίες, απίστευτα προϊόντα, φωτογραφίες που μοιάζουν ψεύτικες και ένα σωρό ακόμα που θα σας κρατήσουν “κολλημένους” στο site. Το ακόμα πιο ενδιαφέρον είναι πως κάθε ιστορία που θα βρείτε εδώ αναφέρει την πηγή ή τις πηγές της, πράγμα που σημαίνει πως μπορείτε να τσεκάρτε κάθε φορά και την αξιοπιστία τους. Πρόκειται για έναν ιστότοπο με τεράστια επισκεψιμότητα, που ανανεώνεται διαρκώς και που πάντα έχει κάτι καινούργιο να παρουσιάσει. Δείτε το και είναι -σχεδόν- βέβαιο πως θα το επισκέπτεστε ξανά και ξανά.

Προσωπικός e-τσελεμεντές

http://keeprecipes.com

Αν η μαγειρική σας αρέσει, αν οι κατσαρόλες και οι κουτάλες είναι η δεύτερη φύση σας ή αν απλώς θέλετε να έχετε συγκεντρωμένες τις αγαπημένες σας συνταγές για να τις βρίσκετε και να τις αναπαρήσετε κάθε φορά που το βασανιστικό ερώτημα “τι να μαγειρέψω σήμερα” προκύπτει, τότε κάντε κλικ εδώ! Το site σας δίνει τη δυνατότητα να δημιουργήσετε τον προσωπικό σας e-τσελεμεντέ, με τις συνταγές που σας αρέσουν περισσότερο από μια τεράστια γκάμα που ανανεώνεται καθημερινά. Εδώ θα εντοπίσετε προτάσεις για πιάτα που θα ανανεώσουν την κουζίνα σας, θα βρείτε εξωτικές συνταγές, αλλά και ιδέες για το καθημερινό τραπέζι, μενού για ιδιαίτερες περιπτώσεις, γλυκά που θα σας ξεμυαλίσουν, ελαφριά πιάτα, διαιτητικές συνταγές κ.λπ. Και αν είστε ιδιαίτερα περήφανοι για κάποιο από τα δικά σας πιάτα, μπορείτε να “ανεβάσετε” και τη δική σας δοκιμασμένη συνταγή!

Ενδιαφέρον!

www.denofgeek.com

Είστε λάτρης της τηλεόρασης και του κινηματογράφου; Τέλειο! Σε αυτόν τον ιστότοπο θα μάθετε ποια σίκουελ είναι στα σκαριά, ποιες τηλεοπτικές σειρές τελειώνουν, ποιες έρχονται, τι ολοκαίνουργιο αναμένεται να δείτε σε μικρή και μεγάλη οθόνη... Ακόμα, διαβάστε συνεντεύξεις, “μπείτε” πίσω από τις κάμερες και διαβάστε κριτικές. Με άλλα λόγια, όλα όσα παρακολουθείτε ήδη σε τηλεόραση, κινηματογράφο, τα πάντα για τα παιχνίδια που σας αρέσουν και τις εξελίξεις στο μουσικό στερέωμα θα τα βρείτε σε αυτόν τον ιστότοπο. Από εδώ μαθαίνει κανείς ειδήσεις όπως ότι οι παραγωγοί στο χόλιγουντ “ψήνονται” να βγάλουν την 6η(!) συνέχεια του Die hard (σ.σ: Πολύ σκληρός για να πεθάνει) με τον Μπρους Γουίλις, και πως το 2020 τα δυο πιο εμβληματικά “τέρατα” της μεγάλης οθόνης, ο Κινγκ-Κονγκ και ο Γκοτζίλα, θα κονταροχτυπηθούν αλύπτητα!

Επιμέλεια:
ΣΑΚΗΣ ΚΟΥΒΑΤΣΟΣ
info@herb.gr

Βιότοπος - περιγραφή

Ματινική ονομασία του βοτάνου είναι *Ononis spinosa L.* (Οωνής η ακανθώδης) ή *Ononis arvensis (Lamk.)*. Ανήκει στην οικογένεια των Παπλιονιδών ή Ψυχανθών. Φύεται σε όλη την Ευρώπη. Στη χώρα μας υπάρχουν επίσης τα συγγενικά είδη *Ononis antiqumorum* (Οωνής των αρχαίων) και *Ononis repens* (Οωνής η έρπουσα) και όλα έχουν παρόμοιες θεραπευτικές ιδιότητες.

Αωννίδα

Τα συναντούμε με τις ονομασίες Βοδινό αγκάθι, Βοϊδάγκαθο, Βοϊδοκράτης, Γαϊδουράγκαθο, Αωννίδα, Αβρωνίδα, Έλληνας, Γαλινιά, Παλαμωνίδα, Αγκαθερή, Αιγύπηνος.

Είναι φυτό πολυετές, αυτοφυές σε όλη την Ελλάδα και προτιμά ακαλλιέργητους τόπους και προπαντός τις αμμόδεις και ακαλλιέργητες πεδιάδες και τις άκρες των αγροτικών δρόμων.

Το ύψος του κυμαίνεται από 20 έως 100 εκατοστά. Τα φύλλα του είναι τριχωτά, τα πάνω απλά και τα κάτω αποτελούνται από 3 λοχχοειδή φύλλα, με πριονωτά χείλη. Το στέλεχος είναι ακανθώδες.

Η ρίζα του κώνεται βαθιά στο χώμα, δυνατή, μακριά, κάθετη, με χρώμα φαιοκόκκινο. Τα άνθη του είναι ροζ προς το κόκκινο και σπανίως λευκά, 1 με 3 επάνω στη μασχάλη των φύλλων και μοιάζουν με πεταλούδες.

Τα αιχμηρά αγκάθια του φυτού δεν το κάνουν αγαπητό σε άλογα, τα πρόβατα και οι χοίρους που το αποστρέφονται. Όμως του δείχνουν ιδιαίτερη προτίμηση αγελάδες, κατσίκες, ελάφια και γαϊδούρια.

Ιστορικά στοιχεία

Το βότανο ήταν γνωστό στους αρχαίους Έλληνες. Ο Θεόφραστος το ονόμαζε Αιγύπηνον.

Ο Διοσκουρίδης την αποκαλεί Αωννής και έγραφε για αυτή. «Αλμύεται προ του ανθοφορείσαι και εστίν ηδίστυ». Δηλαδή «παρασκευάζεται πριν την ανθοφορία και είναι γλυκύτατη».

Οι πρόγονοί μας χρησιμοποιούσαν τη ρίζα της Αωννίδας ως διουρητική και ορεκτική.

Ο Γαλνός τοποθετούσε τον φλοιό του φυτού στην πρώτη σειρά των διουρητικών βοτάνων.

Οι γιατροί τον 15ο και 16ο αιώνα θεωρούσαν το φυτό ως αποτελεσματικό φάρμακο κατά των κυστίτιδων, νεφρολιθιάσεων και λιθιάσεων της κύστης, ιδιαίτερα εκείνων που συνοδεύονταν από επίσχεση των ούρων.

Για τον ίδιο λόγο έδιναν τη σκόνη της ρίζας μέσα σε κρασί.

Το χρησιμοποιούσαν επίσης κατά της έμφραξης των όρχεων, των σπλαχνικών εμφρά-

Θεραπευτικές ιδιότητες και ενδείξεις

Το βότανο δρα ως διουρητικό, αποχρεμπτικό, διεγερτικό του μεταβολισμού και κατασταλτικό.

Η ικανότητά του να κάνει τα υγρά του σώματος να βγαίνουν, μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε περιπτώσεις όπως οιδήματα, νεφροπάθειες, ρευματισμούς και εντερικά προβλήματα. Το φυτό σε κάποιους έχει εξαιρετικά αποτελέσματα και σε κάποιους όχι.

Αυτό μάλλον οφείλεται στο γεγονός ότι πρέπει να συλλέγεται και να αποξηραίνεται με μεγάλη προσοχή, διαφορετικά σημειώνεται μεγάλη απόκλιση στα συστατικά των πτηνικών ελαίων που περιέχονται στο φυτό. Παράλληλα έχει σημασία ο τρόπος παρασκευής του βοτάνου.

Η αωννίδα ακόμη βοηθά στη μείωση της αρτηριακής πίεσης, ελαττώνει την ευθραυστότητα των αγγείων και την αιμορραγία του αμφιβλοπτεροειδή.

Χρησιμοποιείται ακόμη για προβλήματα αιμορροϊδών, γυναικολογικές αιμορραγίες, ιδιαίτερα στην περίοδο, ασθένειες του προστάτη και πονοκέφαλο.

Παρασκευή και δοσολογία

Η ρίζα περιέχει ένα έλαιο το οποίο είναι αντιδιουρητικό και ένα αιθέριο έλαιο το οποίο είναι διουρητικό. Αν χρειάζομαστε τη διουρητική δράση του βοτάνου τότε δεν το βράζουμε, αλλά το παρασκευάζουμε ως έγχυμα διαφορετικά το αιθέριο έλαιο καταστρέφεται και το βότανο δεν αποδίδει. Ετσι με το έγχυμα του φυτού βοηθούμε προβλήματα όπως την υδρωπικία, τη φλεγμονή των νεφρών και της ουροδόχου κύστης, τους ρευματισμούς και την χρόνιας δερματικές διαταραχές.

Από τον φλοιό του φυτού παρασκευάζεται ως αφέψημα γίνεται ένα ρόφημα για τον βήχα. Για να το παρασκευάσουμε ως έγχυμα ρίχνουμε ένα κουταλάκι του τσαγιού ξηρό βότανο σε ένα φλιτζάνι βραστό νερό το σκεπάζουμε και το αφήνουμε για 10 λεπτά.

Αν θέλουμε να το παρασκευάσουμε ως αφέψημα βράζουμε 10-20 γραμμάρια του αποξηραμένου βοτάνου σε 300 γραμμάρια νερό για 10 - 15 λεπτά και πίνουμε ή κάνουμε γαργαρισμούς.

Για προβλήματα λίθων στους νεφρούς μπορεί να συνδυαστεί με σπόρους μάραθου που τους ρίχνουμε στο νερό μόλις σβήσουμε τη φωτιά και τους αφήνουμε για 5 λεπτά.

Αν θέλουμε στο ρόφημα προσθέτουμε και λίγο μέλι.

Προφυλάξεις

Δεν επιτρέπεται η χρήση του από παιδιά.

ξων, των καχεξιών, της κλωρώσεως, των νοσημάτων της σπλήνας και τον ίκτερο.

Το πυκνό αφέψημα του φυτού το συνιστούσαν σε γαργαρισμούς κατά της ελκώδους και σκορβουτικής ουλίτιδας και τα αφροδίσια έλκη.

Ήταν μάλιστα τόσο βέβαιοι για την αποτελεσματικότητά του που έλεγαν πως μερικές αποτυχίες έπρεπε να αποδοθούν σε απώλεια των θεραπευτικών ιδιοτήτων του φυτού από κακή επιλογή και κακή διατήρησή του.

Το βότανο χρησιμοποιήθηκε στο παρελθόν κατά της αρθρίτιδας, των επίμονων ρευματισμών, της ακράτειας και της υδρωπικίας.

Οι χωρικοί στη Θεσσαλία εδώ και πάρα πολλά χρόνια έβραζαν καλά τα φύλλα και τα άνθη, πρόσθεταν λίγο ξύδι και το έπιναν για να γιαιτρευτούν από τον πονόλαιμο. Στην Κρήτη έλεγαν οι παλιοί ότι ο χυμός της Αωννίδας θεραπεύει τον πόνο της αγάπης. Επίσης "Αωννίδα" αποκαλούσαν την κοπελιά που είχε πολύ σγουρά και ανυπότακτα μαλλιά.

Συστατικά - χαρακτήρας

Η ρίζα του φυτού έχει δυσάρεστη οσμή και γεύση γλυκίζουσα και ναυτιώδη. Τα κύρια συστατικά του φυτού είναι διαλυτά σε νερό και οινόπνευμα. Η ρίζα περιέχει ένα αιθέριο έλαιο, ένα φλαβονικό γλυκοσίδιο, την ονονίνη, ονοκερίνη, ονονίδη και άλλες ενώσεις.

Ανθισπ - χρησιμοποιούμενα μέρη - συλλογή

Το βότανο ανθίζει από τον Ιούλιο έως τον Σεπτέμβριο.

Η ρίζα, τα φύλλα και τα άνθη που συλλέγονται όλες τις εποχές του χρόνου έχουν θεραπευτικές ιδιότητες. Καλύτερο όμως είναι η συλλογή των ριζών να γίνεται Μάρτιο - Απρίλιο και Σεπτέμβριο - Οκτώβριο και η συλλογή των ανθών από Ιούλιο έως Σεπτέμβριο.

Η αποξήρανση των ριζών θέλει ιδιαίτερη προσοχή να μην τοποθετείται σε υγρά μέρη. Το χρώμα των ριζών εξωτερικά πρέπει να είναι φαιό και εσωτερικά λευκό.

